

GLAS

umirovljenika

Glasilo Sindikata umirovljenika Hrvatske

Broj 226

ISSN 1849-7837 // Zagreb, listopad 2015. // Godina XXI.

UVODNA RIJEČ

Koga briga za 20 posto glasača?!

Piše: Jasna A. Petrović

Šetnja po predizbornim programima i istupima čelnika različitih koalicija i stranaka doista navodi na pomisao kako ih je „živo briga“ za 20 posto glasača. Računaju li oni na senilnost, da će umirovljenici i starije osobe zaboraviti tko im je i kada uzeo ili vratio tzv. dug? Ili da se možda ne sjećaju tko je nove umirovljenike zakinuo za 20 posto? Ili da ih zasigurno hvata Alzheimer pa pojma nemaju tko im je na dvije godine zamrznuo mirovine ili im povećao dob za umirovljenje na 67 godina? Ili ne pamte koji im je ministar uskladio mirovine za „medvjeda“?

Umirovljenici pojma nemaju, ali stoga što žele zaboraviti. To ubijanje prošlosti sa svakim danom što se gasi, način je preživljavanje brisanjem svega što boli. Lakše se podnosi dan u siromaštvu, kad izbrišeš ploču sjećanja. Lakše se krpa dostojanstvo, kad ga više i nemaš.

Pa zato im valjda tako senilnima, zvužlanima i rastresenima ne treba davati programe, već im poslati stranačku mladež iz obiteljskog kruga da ih privede do biračkog mjesta i prethodno uvježba koji će broj zaokružiti. Može im se, prema potrebi, organizirati i autobusni prijevoz, sendviči i dnevica, kad ih se, onako stare i željne socijalne uključenosti, prikuplja po bespućima hrvatske stvarnosti.

Stari imaju i jednu standardnu crtu, ukopavanje na mjestu, a to je pravi početak starenja. Kad prestaneš započinjati i bojiš se promjena, ti si izgubio pravo izbora. Prestaješ postavljati uvjete, a dostojanstvo se zapravo sastoji od vlastitog izbora. Političari to dobro znaju, pa zato valjda ni ne mame starce i starice nekakvim pretjeranim predizbornim obećanjima. Malo božićnice ili tapšanje po ramenu, nategnuti smiješak i treptaj umjetne trepavice, i eto ti tvog standardnog glasača jedne ili druge koalicije. Rijetki su koji mijenjaju tabor.

Ipak, nas 20 posto umirovljenika i starijih osoba otići ćemo na birališta i dati svoj glas. Mi smo odgovorni građani. Mali ljudi koji izvršavaju građansku dužnost. No toga dana, baš tamo na glasačkom mjestu zaboravite da ste mali. Zamislite da nešto tražite i uvjetujete. Da želite i hoćete bolji život. Da ste spremni zavikati i pobuniti se. I da na to imate pravo i po Bogu i po pravdi.

U OVOM BROJU:

POKLON VLADE RH

Jednokratno novčano primanje - svima!

 str. 2

Što s „blokiranim“ umirovljenicima?

PREDIZBORNI RAZGOVORI

Tko nudi više umirovljenicima

 str. 3

EUROPSKE NORME ZAŠTITE STARIJIH

Kad će Hrvatska u Europu?

 str. 5

EKONOMSKA ZLOUPOTREBA STARIJIH OSOBA

KAMPANJA IDE DALJE: Tužna priča iz Karlobaga

 str. 6-7

Vodič HZZO-a

info.HZMO

NACIONALNO VIJEĆE ZA UMIROVLJENIKE I STARIJE OSOBE

Jednokratno novčano primanje - svima!

Kad je 2. srpnja Sindikat umirovljenika Hrvatske javnim apelom od državnog vrha zatražio hitno izvanredno usklađivanje mirovina zbog naglog siromašenja, nije se još znalo da će tijekom rujna, prvo usklađivanje mirovina nakon dvogodišnje pauze obogatiti prosječni umirovljenički budžet sa samo pet-šest kuna. Još smo manje mislili da bi isplata nekakve božićnice mogla biti kompenzacija za dugogodišnje kontinuirano rušenje umirovljeničkog standarda i narušavanje dostojanstva.

Ipak, kad si gladan, ne pitaš za jelovnik, već - što ima, zar ne? I mrvice su dobre. Tako su se 13. listopada na zadnjoj sjednici ovog saziva Vlade RH okupili članovi Nacionalnog vijeća za umirovljenike i starije osobe kako bi izglasali prijedlog „Odluke Vlade Republike Hrvatske o isplati jednokratnog novčanog primanja iz sredstava koja pripadaju RH kao članu Umirovljeničkog fonda”. Doista dugačak naziv odluke za tako malo novaca.

Naime, svi korisnici mirovinskih primanja ostvarenih u Hrvatskoj i s hrvatskim prebivalištem dobit će jednokratni milodar - oni s mjesečnim primanjem zatečenim 30. studenoga do 1.000 kn - 325 kuna; od 1.001 do 2.000 kn - 225 kuna; od 2.001 do 3.000 kn - 145 kn, a od 3.0001 kn na više - 100 kuna. U mirovinska primanja radi poštovanja socijalnog kriterija ovaj puta će se uključiti i mirovinska primanja u inozemstvu.

Uglavnom, predstavnici SUH-a su ovu odluku podržali, jer alternativa je prepustiti 191 milijun umirovljeničkih kuna - državnom proračunu. Pri povratu duga umirovljenicima, osnovan je Umirovljenički fond HP-Invest, kako bi se iz njega (najčešće prodajom dionica) sukcesivno vraćao mirovinski dug. Ta je priča završena i 18. prosinca ističe rok za pritužbe onih koji se smatraju zakinutima, nakon čega bi se novac „vratio” državi. Hitnom zakonskom izmjenom, i odlukom o raspodjeli jednokratnog davanja umirovljenicima, taj je novac spašen.

Eto, s ponešto ironije možemo reći kako su SUH-ovci iz neočekivanog izvora dobili simbolično ispunjenje svojeg

Što s „blokiranom” umirovljenicima?

SUH je 14. listopada 2015. uputio hitnu inicijativu ravnatelju Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje Srećka Vukovića da se posebnim uputama omogući da jednokratno novčanu pomoć dobiju i umirovljenici čiji su tekući računi blokirani. Naime, nakon reagiranja svojih članova, SUH je upozorio kako je riječ o primanju socijalne naravi, te ukoliko se ne omogući da ono dođe na zaštićene račune, bit će kažnjeni zapravo socijalno najugroženiji.

zahtjeva za izvanrednim usklađivanjem mirovina.

21. sjednica Nacionalnog vijeća završila je zbrajanjem i oduzimanjem postignutoga, pri čemu nije manjkalo i optimističkog nabiranja budućih poteza od strane ministra Miranda Mrsića. Kad ponovno osvoje vlast. A to je manje-više sve poznato: povećat će doprinose za drugi stup jer su mirovinski doprinosi od samo 20 posto najniži u EU (zanimljivo priznanje na kraju mandata!), te će razviti treći stup. Zatim: neće promijeniti formulu usklađivanja mirovina, omogućit će da bračni drug uživa svoju i dio mirovine preminulog partnera, potpisat će revidiranu Socijalnu povelju, potpisati Deklaraciju o pravima umirovljenika i to je to. Sve ono što, uostalom, piše u „programu” HSU-a.

Mrsić veli da odlaze sa osjećajem zadovoljstva jer su mirovine u četiri godine povećali za 4,7 posto, te omogućili rad (dijelu) umirovljenika, uveli starosnu mirovinu za dugotrajni staž i još ponešto. Nacionalno vijeće je ispunilo svoju svrhu i treba nastaviti djelovati. A da je moglo bolje... moglo je.

TRAGOM NOVOG ZAKONA O UGOSTITELJSKOJ DJELATNOSTI

Pivo za penziće bez kazne!

Točka 6. članka 6. Zakona o ugostiteljskoj djelatnosti koji je u primjeni od kolovoza o.g. od strogih normi izuzima „pripremanje i usluživanje jela, napitaka i pića, bez namjere stjecanja dobiti ili drugih gospodarski procjenjivih koristi, koje udruge umirovljenika organiziraju za članove udruge umirovljenika u svojim klupskim prostorijama”. Umirovljenici u svojim prostorijama sada mogu popiti pivo bez kazne! A do nedavno su bili mandatno kažnjavani, proganjani, tretirani kao kriminalci.

Dugogodišnja inicijativa umirovljeničkih udruge konačno je prihvaćena. Naime, dosadašnjim Zakonom o ugostiteljskoj djelatnosti je članovima umirovljeničkih udruge bilo onemogućeno da zajedno u društvu, pa makar i na sastanku, popiju koje piće u svom klubu. Ako ih se „ulovilo”, pala bi kazna. Takva nepojmljiva regulativa se pravdala nelojalnom konkurencijom koja legalnim ugostiteljima donosi štetu. Kao da je netko zaboravio koliko su niske mirovine, te da penzići nisu ti koji koriste usluge ugostiteljskih objekata. Kod njih je riječ o potrebi za druženjem, da se vide, pričaju, igraju karte, šah, zaplešu. Zakonodavac je to konačno shvatio.

„Izmjena ovog zakona vjerojatno će pridonijeti i povećanju broja članova umirovljeničkih udruge, nakon što se posljednjih godina njihov broj smanjuje. Stariji umirovljenici kojima je to bilo jedino mjesto druženja pomalo zbog bolesti i tereta godina odlaze, a kod mladih umirovljenika nema previše interesa za takav vid druženja ili nema potrebe korištenja usluge umirovljeničkog standarda koje pružaju udruge kao što je organizacija izleta ili godišnjih odmora, nabava drva, prehrambenih proizvoda i usluga po povoljnim cijenama uz odgodu plaćanja na više rata uz člansku iskaznicu.”, rekao je u saborskoj raspravi šef Kluba HSU-a Željko Šemper. Riječi mu se pozlatile!

Tko nudi više umirovljenicima

Blok Umirovljenici zajedno: Za zamrzavanje drugog mirovinskog stupa!

S ciljem razmjene mišljenja i dogovora o suradnji, te upoznavanja s predizbornim programom Domoljubne koalicije, čiji je BUZ član, 16. rujna SUH su posjetili predsjednik BUZ-a Milivoj Špika i potpredsjednik Dražen Štiglic kako bi prezentirali program za predstojeće izbore. Zanimljivo i podudarno, čelnici BUZ-a su boravili u posjetu Radničkom domu u Zagrebu istovremeno kad je šef njihove koalicije, predsjednik HDZ-a Tomislav Karamarko, bio na razgovoru s predstavnicima SSSH.

Predsjednica SUH-a Jasna Petrović je upoznala goste s programskom platformom 40+ i najnovijim inicijativama te prioritetnim pitanjima u vezi kojih očekuju suradnju s BUZ-om kad postane parlamentarna stranka, što je izvjesno.

Špika je naglasio kako njihova stranka želi saslušati programe udruga koje same nemaju moć odlučivati o realizaciji istih, pa stoga nude i SUH-u da budu politička transmisija i pomognu u promicanju i zahtjeva i prijedloga za poboljšanje položaja umirovljenika. Naglasio je da je BUZ spreman, ukoliko njihova Koalicija pobijedi na izborima, preuzeti i odgovornost za resor socijalne zaštite kako bi barem djelomično realizirali svoje inicijative i makar dio prijedloga SUH-a. Naglasio je da će sve biti predmetom dogovaranja, a ne pregovaranja.

Predsjednica SUH-a je naglasila da mogu računati na naš stručni *input*, jer su umirovljenici više interesno nego ideološki vezani za političke stranke iako su soci-

jalna pitanja zapravo bliža tradicionalnom interesnom krugu socijalne demokracije. Izrazila je zadovoljstvo što se i BUZ zalaže za provođenje mirovinske reforme i na način da se drugi mirovinski stup kao obvezatan ukine te pretvori u dobrovoljni stup, a da se budući drugi stup gradi kao zajednički projekt sindikata i poslodavaca za profesionalne mirovine, po ugledu na većinu zemalja Zapadne Europe. Naglasila je i potrebu za zajedničkom borbom protiv siromašenja starijih i umirovljenika, te bolju institucionalnu, ali i vaninstitucionalnu skrb za stare i bolesne. Izvijestila ih je i o kampanji protiv ekonomskog zlostavljanja starijih, te su odlučili na stranicama BUZ-a dati podršku toj kampanji i postaviti video film kampanje. (B. Budigam)

Hrvatska stranka umirovljenika: SUH podržava veći dio predizbornih zahtjeva

Pred tridesetak SUH-ovaca 15. listopada u Radničkom domu „gostovali“ su čelnici Hrvatske stranke umirovljenika, članovi SDP-ove koalicije Hrvatska raste, i to predsjednik Silvano Hrelja, dosadašnji šef zastupničkog kluba HSU-a Željko Šemper i glasnogovornik Jurica Galešić. Hrelja je upozorio na dugu povijest suradnje Sindikata umirovljenika i HSU-a, te mnogo zajedničkih postignuća u borbi za prava umirovljenika. U prezentaciji programa HSU-a za parlamentarne izbore ove godine, Hrelja je pobrojao 16 točaka, na koje se predsjednica SUH-a Jasna Petrović javno očitovala, izrazivši stajališta i prijedloge SUH-a.

Dodatni zdravstveni doprinos: SUH se već godinama također zalaže za ukidanje instituta dodatnog zdravstvenog doprinosa za umirovljenike, koji bi u cijelosti trebalo ukinuti, i stopu od jedan posto i stopu od tri posto, pa je HSU zamoljen da tako formira svoj prijedlog, jer bi ostavljanje dodatnog doprinosa za zdravstveno osiguranje moglo biti aktivirano od neke buduće vlade i za one s nižim mirovinama.

HRT pristojba: Glede smanjenja HRT pristojbe, koja je doista za umirovljenike preveliki teret, držimo da nije najvažnije socijalno ugroženim umirovljenicima sma-

njiti pretplatu, već u cijelosti povećati mirovine. SUH podržava i da udovac ili udovica imaju, uz svoju mirovinu, pravo i na dio mirovine svoga preminulog partnera, a nema ništa protiv da se i na nacionalnoj razini uvede božićnica dodatnim sredstvima od poslodavaca (iz sredstava koja bi se namirila plaćanjem poreza na regrese zaposlenima).

Drugi mirovinski stup: Hrelja, međutim, nije znao kako odgovoriti na pitanje predsjednice SUH-a zbog čega je u ime svoje stranke naglo i bez obrazloženja promijenio stajalište spram drugog mirovinskog stupa, za koji sada ne traži zamrzavanje ili ukidanje, već da ga treba „u većoj mjeri staviti u funkciju razvoja gospodarstva i smanjenja javnog duga“. Petrović i predsjednik SUH-ova Odbora za mirovinska prava i sustav Ivo Marjanović vrlo su detaljno objasnili argumente za transformaciju drugog stupa u dobrovoljni, ali ne oduzimanjem iz prvog mirovinskog stupa međugeneracijske solidarnosti. Tu, na žalost SUH i HSU imaju krajnje suprotstavljena stajališta, utoliko više što je i sam čelnik HSU-a donedavno zagovarao stajalište o zamrzavanju i štetnosti takvog stupa.

Deklarativne stavke: Unatoč (pre)više načelnih i deklarativnih programskih stav-

ki, poput „unapređenja dostupnosti zdravstvene zaštite“, ratifikacije (revidirane) Socijalne povelje Vijeća Europe, „decentralizacije socijalne skrbi s povećanjem kapaciteta ustanova socijalne skrbi“ i usvajanja Deklaracije o neotuđivim pravima umirovljenika u Hrvatskom saboru, program HSU-a ima još i konkretnijih elemenata.

Naknada za starost: SUH je ocijenio kako je zasigurno potrebno građanima starijima od 65 godina bez radnog staža osigurati „socijalnu naknadu“ na teret sredstava socijalne skrbi, ali se zalaže za model državne naknade za starije od 65 godina koji nisu stekli uvjete za mirovinu, i to iz državnog proračuna. Isto, ali različito. SUH se, k tome, zalaže i za uvođenje minimalne mirovine koja bi iznosila 50 posto minimalne

SDP/HRVATSKA RASTE: MIROVINE I MIROVINSKI SUSTAV ODRŽIV

- Negativan trend odnosa zaposlenih i umirovljenika koji traje od početka '90-ih godina prošlog stoljeća svoj vrhunac dosegno je početkom mandata ove Vlade.
- Uz loš omjer zaposlenih i umirovljenika još je veći problem struktura umirovljenika koju mahom čine ljudi relativno mlade životne dobi, što je posljedica rata i ekonomske tranzicije koju su obilježili pljačka i privatizacija tijekom koje su nepovratno izgubljena brojna radna mjesta.
- Zbog korupcije u mirovinskom sustavu tijekom '90-ih i kasnije Republika Hrvatska imala je najveći udio invalidskih mirovina u odnosu na zemlje članice EU. Prijašnja Vlada ukinula je usklađivanje mirovina s rastom troškova života i plaća što je rezultiralo velikim gubitkom kupovne moći umirovljenika te dodatnog urušavanja njihove materijalne situacije.
- U našem mandatu mirovine se ponovo usklađuju s troškovima života i plaćama. Usklađivanje se provodi automatski, uz primjenu nove formule, još povoljnije za umirovljenike. Unatoč krizi, ukupni porast mirovina tijekom mandata iznosio je 4,7 posto u dva navrata tijekom mandata povećan je porezni odbitak za umirovljenike, s 3.200 kuna na 3.400 te potom na 3.800 kuna. I u narednom mandatu nastavljamo usklađivati mirovine s rastom troškova života i rastom plaća. Ubrzanje gospodarskog rasta utjecat će na veći postotak rasta mirovina u odnosu na prethodno razdoblje!
- Tijekom mandata ove Vlade zaustavljen je nagli rast broja umirovljenika. Postepeno se povećava dob za odlazak u starosnu mirovinu. Dok drugi govore o tome, mi smo već osigurali za korisnike starosne mirovine zakonsku mogućnost nastavka radne aktivnosti uz zadržavanje mirovina. Uspostavili smo kvalitetni sustav za kontrolu i nadzor odobravanja invalidskih mirovina, broj novih invalidskih mirovina godišnje smanjen je na 1/3 u odnosu na prethodnu Vladu i sad je na razini EU prosjeka. Unaprijedili smo način poslovanja mirovinskih fondova. Uvedene su tri nove kategorije obveznih mirovinskih fondova, tzv. potportfelja (A, B i C) prilagođenih životnoj dobi umirovljenika članova fonda.
- Stvorit će se zakonske mogućnosti i preduvjeti da u slučaju smrti jednog partnera drugi partner nastavi primati određeni postotak njegove mirovine. Nadalje, stvorit ćemo preduvjete za povećanje mirovina ukidanjem doprinosa za zdravstvo u iznosu od 3 posto. Radi poticanja dužeg zadržavanja u svijetu rada planiramo proširiti krug korisnika mirovine koji uz korištenje mirovine mogu zasnovati radni odnos. Donijet će se zakonske izmjene koje će omogućiti dodjelu socijalne mirovine građanima RH nakon navršene 65-e godine života, a koji nisu stekli uvjete prema Zakonu o mirovinskom osiguranju.
- Osiguranici koji će ostvariti mirovinu iz oba obvezna stupa, u prvom stupu ostvaruju osnovnu mirovinu. Sada je osnovna mirovina niska u odnosu na mirovinu koja se ostvaruje samo u prvom stupu te nedovoljno ovisi o visini plaća osiguranika. Stoga se planira promijeniti formula za određivanje osnovne mirovine na način da se u većoj mjeri uzima visina plaće osiguranika i omjer stopa doprinosa za prvi i drugi stup. Postojeći sustav staža osiguranja s povećanim trajanjem (tzv. beneficirani staž) utemeljen je u cilju zaštite radnika zaposlenih na osobito teškim i za zdravlje i radnu sposobnost štetnim radnim mjestima.
- Budući da su se znatno promijenili uvjeti rada (zaštita na radu, tehnologija, organizacija i dr.), institut beneficiranog staža više nije primjeren tržištu rada niti je kompatibilan mirovinskim sustavima u Europskoj uniji te ga je potrebno redefinirati. Predviđa se uvođenje profesionalne mirovine uz mogućnost rada uz zadržavanje prava na profesionalnu mirovinu.

DOMOLJUBNA KOALICIJA: MIROVINE SU PRENISKE

- Umirovljenici su trajna briga HDZ-ove koalicije.
- Usklađivat ćemo mirovine s rastom plaća.
- Mirovine će tijekom našeg mandata narasti pet posto.
- Uvest ćemo liberalniji Zakon o radu i vratiti dio umirovljenih na tržište rada tako da država garantira dio mirovine u slučaju rada za niska primanja.
- Poboļšat ćemo uvjete života za starije građane. Za one o kojima nema tko srbiti i koji nemaju prihod osigurat ćemo takozvanu nacionalnu mirovinu.
- Mirovine naših građana su relativno niske u usporedbi s prosječnim mirovinama u drugim europskim zemljama. Apsolutno moraju biti veće i to je ono čemu ćemo stremiti.
- Hoće li se zamrznuti drugi mirovinski stup? Koalicijski partner BUZ kaže da drugi stup ne može normalno funkcionirati, a mirovine iz prvog stupa u ovih zadnjih nekoliko godina niže su od 2.000 kuna. To je posljedica manjih uplata u prvi mirovinski stup, što bi se promijenilo kada bi se promijenio omjer osiguranika i umirovljenika. Ili kada bi drugi stup bio individualna štednja. Od drugog mirovinskog stupa sada koristi imaju samo banke. HDZ se nije očitovao na taj prijedlog BUZ-a.

plaće, što HSU ne drži dijelom mirovinskog, već socijalnog sustava.

Pravobranitelj za starije osobe: SUH se također zalaže za uvođenje instituta pravobranitelja za umirovljenike i starije osobe, a prihvaća i da se vlasništvo nad domovinom umirovljenika prenese sa države na županije kao osnivače, ali uz uvjet da im se zakonom zabrani prenamjena (u npr. hotele). Prihvaća i redistributivnu mjeru da se osobama koje koriste roditeljni ili roditeljski dopust kod izračuna mirovine za to razdoblje uzima prosjek plaće svih ostalih godina. HSU naglašava da je to mjera za žene, međutim SUH drži da treba biti i za očeve koji koriste roditeljski dopust.

Dodatak na mirovinu: Prihvatljivo je i omogućiti prigodom umirovljenja pravo na dio dodatka od 27 posto razmjerni stažu onima koji sada štede u drugom mirovinskom stupu, ali SUH drži daleko boljim svim dopustiti prijelaz u prvi stup kako su to učinile Poljska, Slovačka i Češka, jer je politički neshvatljivo da se tjera ljude s plaćama nižima od tisuću eura ulagati u drugi stup, kad to naprosto nije isplativo i imat će puno niže mirovine nego u prvom stupu.

Royalovi korisnici: Na poslijetku, SUH podržava programsko stajalište HSU-a da je država suodgovorna za sudbinu korisnika Royalovog modela dokupa mirovine, ali ne i s time da se prihvati njegove korisnike u mirovinski sustav RH, već da se nađe rješenje kroz druge modele.

Čega nema?

SUH u ovom programu nije prepoznao nekoliko važnih prioriteta, a to je na prvom mjestu transformacija obvezatnog drugog stupa u dobrovoljni i to nikako na teret doprinosa iz prvog mirovinskog stupa. Reforma mirovinskog sustava je potrebna, no HSU se ne hvata u koštac s takvim pitanjem.

Drugo, HSU nije nigdje spomenuo problem naglog siromašenja umirovljenika i starijih osoba, gdje je danas više od trećine njih u kategoriji siromašnih i socijalno isključenih. Nikakve mjere se ne prepoznaju u predizbornom programu koje bi prevenirale ili zaustavile siromašenje, osim tzv. socijalne naknade.

Treće, HSU ne spominje potrebu pronalaženja boljeg modela usklađivanja mirovina, jer je postojeći doveo do toga da su u posljednje dvije godine usklađene za samo 5 kuna.

SUH-ovci su ocijenili razgovore kvalitetnim i dvosmjernim promišljanjem mogućnosti poboljšanja prava standarda za umirovljenike i starije osobe, te očekuju nastavak suradnje s ovom parlamentarnom strankom s kojom dijele sjećanja na zajedničku borbu i postignuća.

Kad će Hrvatska u Europu?

Europski parlament rezolucijom ustvrdio kako su stare osobe resurs, a ne teret

Sve češće pojedini umirovljenici zovu broj Sindikata umirovljenika Hrvatske, te ljutito pitaju zbog čega ne odemo u Brisel i tamo naučimo kako treba izgledati mirovinski sustav i prava umirovljenika i starijih, te nam poručuju da konačno uđemo u Europu.

Vrlo je teško preko žice razjasniti kako Europska unija nema niti jedan dokument kojim propisuje standarde za mirovinska prava, već je to doista suvereno pravo svake države. Ima, međutim, ponešto načelnih okvira na koje se možemo pozivati, ali ne i zapravo niti jednog u formi direktive. Postoji, istina, Bijela knjiga o mirovinama iz 2012. kojom se, prije svega, nastojalo potaknuti mirovinske reforme, ali ne nužno i u pravom smjeru. Inicijativa za donošenje barem deklarativnog dokumenta o standardima za dugoročnu skrb o starijim osobama još nije prošla, a tzv. narodna inicijativa Ferpe (Europske federacije za umirovljenike i starije osobe), čiji je SUH članom, neslavno je odbijena od strane Europske komisije, iako se njome zapravo htjelo pritisnuti države članice da usvoje direktivu vezano uz dugoročnu skrb, što neosporno postaje prioritetni europski problem.

► Resurs, ne teret

Ipak, polako raste svijest kako su starije osobe općenito nesvjesne svojih prava čak i kad ona postoje negdje zapisana, te često s odbojnošću ili nesigurnošću prihvaćaju svoje pravo na prigovor ili su nesklone zahtijevati ih, zbog čega njihove potrebe i brige ostaju neizrečene i neupućene na pravu adresu.

Posljednjih dvadesetak godina starije osobe se na razini međunarodne zajednice, a osobito u Europskoj uniji, sve manje percipiraju kao društveni teret, a sve više kao društveni resurs. I to je mali korak ka napretku.

Do nedavno se pitanje starenja nepoznavalo kao ozbiljan problem tek u nekoliko zemalja a danas, kad je broj osoba starijih od 60 godina u neprekidnom rastu sa sadašnjih 740 milijuna prema jednoj milijardi do kraja ovo desetljeća, mnogi se hvataju za glavu. Na žalost, brojke su rasvijetlile nedostatak odgovarajućih zaštitnih mehanizama i politika koje bi se

bavile starijih osobama. Istina je isplivala na površinu i razotkrila svoje razočaravajuće lice: u mnogim zemljama naprosto ne vole svoje stare, diskriminiraju ih i tretiraju kao „suvišne ljude“. Je li Hrvatska jedna od takvih zemalja?

► Puno načela, malo normi

Uz Povelju o temeljnim pravima Europske unije, posebno njezin članak 25. koji se odnosi na prava starijih osoba, već dugo se nastoji donijeti Europska povelja o pravima i odgovornostima spram starijih ljudi u potrebi za dugotrajnom skrbi i pomoći. Ta inicijativa iz 2010. godine novi je iskorak prema kreiranju humanijih društava. Po prvi put se vrlo otvoreno progovorilo o pravu na dostojanstvo, fizičkom i mentalnom blagostanju, slobodi i sigurnosti, te se to pravo jamči povećanjem.

Osobito se naglašava zaštita od svakog oblika fizičkog zlostavljanja, nasilja ili zanemarivanja, pothranjenosti, seksualnog iskorištavanja itd. Posebno se ukazuje i na pravo na zaštitu od materijalnog i financijskog zlostavljanja i iskorištavanja. Drugo, tu je pravo samostalnog izbora i upravljanja vlastitim životom i imovinom, pa pravo na privatnost. Slijedi i pravo na visokokvalitetnu primjerenu skrb, te pravo na personalizirane informacije, savjete i pristanak.

Nadalje, pravo na kontinuiranu komunikaciju, participaciju u društvu i kulturne aktivnosti, jednako je bitno kao i pravo na slobodu izražavanja te slobodu misli i uvjerenja, kulture i religije. Po prvi puta se naglašava i pravo na palijativnu skrb i pomoć, te na poštovanje i dostojanstvo pri umiranju i smrti. I ono što je vrlo bitno, naglašava se i pravo na njegu i pomoć bez maltretiranja i prisile.

► Parlament glasa za stare

Na žalost, povelja do sada nije prihvaćena, ali je značajni korak učinjen u Europskom parlamentu ovogodišnjom srpanjskom rezolucijom o Izvješću o provedbi, rezultatima i općoj procjeni Europske godine aktivnog starenja i međugeneracijske solidarnosti 2012.

Uvodno se naglašava kako su aktivno starenje i međugeneracijska solidarnost

ključni za ostvarivanje općih i pojedinačnih ciljeva strategije Europa 2020. i za stvaranje konkurentne, uspješne i uključive Europe te stav kako produljenje prosječnog očekivanog životnog vijeka treba smatrati boljitkom za civilizaciju i čimbenikom društvenog napretka.

I dok u Hrvatskoj ministri poručuju kako je gotovo s međugeneracijskom solidarnošću, Europski parlament tvrdi kako je solidarnost jedno od osnovnih načela ljudskog društva te da naglašava kako produljenjem prosječnog očekivanog životnog vijeka međugeneracijski odnosi postaju sve važniji. Parlament u rezoluciji unosi i pojam međugeneracijske pravde koju definira kao ravnomjernu raspodjelu povlastica i tereta među generacijama, što ojačava načelo solidarnosti.

Osobito je značajno odbacivanje stava da su politike aktivnog starenja isključivo instrument kojim se održava mogućnost zapošljavanja starijih radnika. Zato Europski parlament potiče države članice da obave sve potrebne procjene i poduzmu potrebne mjere kako bi se preusmjerile na pristup utemeljen na životnom ciklusu te da prema potrebi provedu reforme mirovinskog sustava i istovremeno nastoje učvrstiti pravila o umirovljenju, uzimajući u obzir stvarne stope nezaposlenosti stanovništva starijeg od 50 godina prije nego što promijene obveznu dob za odlazak u mirovinu.

► Produljenje radnog vijeka - upitno

Parlament vjeruje da se povezivanjem dobi za odlazak u mirovinu isključivo s očekivanim životnim vijekom ne uzima u obzir važnost trendova na tržištu rada te ono stoga ne treba biti jedini instrument za rješavanje pitanja društva koje stari; smatra da bi umjesto toga države članice u okviru svojeg zakonodavstva u području zaštite radnih mjesta i sustava određivanja plaća trebale podržati zapošljavanje starijih radnika, osobito prije zakonske dobi za umirovljenje, s obzirom na to da bi nezaposlenost mogla imati negativne posljedice na njihova mirovinska primanja te ukazuje da bi države članice trebale osigurati održive sustave socijalne zaštite. Ova je poruka vrlo snažna i trebala bi pomoći sindikatima u njihovoj

borbi protiv inicijativa za automatsko povećanje dobi za umirovljenje.

Sindikata umirovljenika Hrvatske posebno pozdravlja poziv Europskog parlamenta državama članicama da osiguraju održivost javnih mirovinskih sustava i zajamče pojedinačna i odgovarajuća mirovinska primanja i prava za sve kako bi se ljudima omogućio dostojanstven život u starijoj dobi, te naglašava važnost odgovarajućeg nadzora i neovisnih revizija strukovnih mirovinskih fondova kako bi se osigurale sigurne i održive mirovine.

► Prema europskoj minimalnoj mirovini?

U 55 točaka ova Rezolucija Europskog parlamenta konačno progovara o starima kroz povećalo humanosti, a ne troška. I kad poziva na produljenje radnog angažmana starijih radnika, onda potiče na programe poput „generacijskog mentorstva” u okviru kojeg se potiče razmjena među starijim stručnjacima i mladim generacijama na radnom mjestu i tijekom osposobljavanja.

No za hrvatske umirovljenike, kao i za građane starije od 65 godina iz Bugarske, Rumunjske i Letonije, koji su, zajedno s nama, najsiromašniji starci i starice u Europi, značajno je što Europski parlament poziva Komisiju da procijeni izvedivost i dodanu vrijednost novog europskog financijskog instrumenta kako bi se osigurao minimalan dohodak za sve građane EU-a ispod granice siromaštva. To je ogroman pomak u stvarnom ujedinjavanju Europe na istim temeljima. Uslijedila bi, nadamo se, europska minimalna plaća i europska minimalna mirovina, za što se Ferpa zalaže već godinama.

Ne zaboravlja se ni rast tzv. srebrnog gospodarstva kojim bi se radno aktivirali stariji, u mjeri svojih mogućnosti. Bilo kakvo isključivanje iz takvih inovativnih formata za rad umirovljenika, kao što je to učinila Hrvatska isključivši prijevremene umirovljenike, ne bi bio pametan.

U jeku privatizacije i glorifikacije dobiti, zanimljiv je zahtjev za učinkovitijim javnim prijevozom, kao jedan od prioriteta za samostalan život starijih i pristup svim osnovnim uslugama; traži se dostupnost i interoperabilnost prometnih sustava.

Traži se i da zemlje članice prihvate izradu indeksa aktivnog starenja kojim bi se mjerio napredak mjera za samostalniji i produktivniji život starijih osoba..

► Zaustaviti zlostavljanje starijih

Vrlo ozbiljnim problemom se smatra i sve prisutnije zlostavljanje starijih kako u društvu, obitelji, tako i u institucijama gdje su smješteni, te traži od Komisije da izradi akcijski plan i propiše potrebne instrumente za zaštitu starijih, osobito kroz motrište dugoročne njege. Svakako bi taj akcijski plan obuhvatio i prilagodbu zakonodavstava tom cilju, u čemu bi Hrvatska imala puno posla.

Najposlije, smatra se da starije osobe trebaju biti punopravni dio društva i da njihovo sudjelovanje u svakodnevnom životu, uključujući javni život.

Podržava se pravo starijih osoba na dostojanstven i samostalan život, kao što je propisano člankom 25. Povelje Europske unije o temeljnim pravima; također vjeruje da bi aktivno političko sudjelovanje mladih i starijih generacija trebalo biti osigurano na razini EU-a kada god su u pitanju interesi dotičnih generacija.

► I ženske i dobne kvote!

Budući da starije žene čine 20 posto stanovništva EU-a i da će, prema trenutnim demografskim trendovima, taj postotak i dalje rasti; budući da su u većini zemalja EU-a starije žene izložene većem riziku od siromaštva nego stariji muškarci - žene u prosjeku 21 posto, muškarci 16 posto; budući da u EU-u razlika u mirovinama muškaraca i žena iznosi 39 posto; nema dvojbe da nisu dovoljne tzv. ženske kvote, već su potrebne i dobne kvote, jer se starije osobe sve više isključuje.

Europski parlament također poziva Ujedinjene narode da konačno donesu već dugo pripremanu konvenciju kojom se štite prava starijih osoba, jer se vjeruje da bi se njom utjecalo na poboljšanje života starijih osoba, kao jamstvo jednakog pristupa političkim, gospodarskim i kulturnim pravima te pravu na zdravstvenu skrb.

Europa s jedne strane gradi zidove i postavlja žice, suočavajući se s problemom vlastite (ne)čovječnosti, no istodobno, barem kroz svoj parlament, nastoji očuvati Europski socijalni model i usmjeriti ga ka uskoro većinskoj populaciji - starijim ljudima.

KAMPANJA

Ova je priča ponešto drukčija jer je alarm stigao ni mjesec dana po potpisivanju ugovora o doživotnom uzdržavanju od strane plaćene njegovateljice i nemoćnog starca. Dalje smo alarmirali Ministarstvo socijalne politike i mladih, Ured Pučke pravobraniteljice, Centar socijalne skrbi i nadležnu policijsku stanicu. Hoće li ova priča imati sretniji završetak no uobičajeno?

Telefon Pravnog savjetovališta SUH-a od početka godine neprekidno zvoni, a uz brojna druga pitanja, pozivatelji nerijetko mole za pomoć i vezi ugovora o dosmrtnom i doživotnom uzdržavanju. Na desetke slučajeva pratimo i savjetujemo, no šanse da se jednom sklopljeni ugovor raskine na sudu su minimalne, čak i u slučajevima očite zloupotrebe i čak zanemarijanja uzdržavane osobe.

Taj osjećaj nemoći koji nerijetko prati legalnu otimačinu imovine starijih osoba, bešćutna sudska rješenja kojima se katkad nekoga indirektno osuđuje na smrt, teško je opisati. No, ako je SUH išta uspio u posljednje tri godine otkad vodi svoju kampanju protiv ekonomske zloupotrebe starijih osoba, to je povećana razina osviještenosti o opasnostima koje prijete od olako potpisanih ugovora o takvim tipovima uzdržavanja. Strah od stigme sramote je ponešto manji.

Brojni takvi primjeri zlouporabe često su prijavljivani od strane starijih osoba našem Pravnom savjetovalištu, ali nažalost tek nakon što su ugovori davno potpisani i solemnizirani od strane javnih bilježnika, tako da je do njihova raskida moguće doći samo sudskim putem ili međusobnim dogovorom. Kako je riječ najčešće o starijim osobama, raskid ugovora je praktično nemoguće ostvariti za njihova života kada se uzme u obzir sporost i neučinkovitost našeg pravosudnog sustava.

Njegovateljica preko interneta

Tužna priča iz Karlobaga je ponešto drukčija, jer je alarm za uzburanost stigao niti mjesec dana nakon što je ugovor o doživotnom uz-

IDE DALJE: Tužna priča iz Karlobaga

državanju potpisan, a stigao je u SUH e-mailom od susjeda i prijatelja koji su svoj poziv za pomoć nemoćnom čovjeku naslovili „legalnom pljačkom“. Pravi su akteri B.P. (umirovljenik, samac iz Karlobaga) i R.T. (njegovateljica s registriranim obrtom za pripomoć u kući sa sjevera Hrvatske). Sve je započelo ovo ljeto u lipnju, kada je B.P. doživio moždani udar nakon čega se više nije mogao brinuti o sebi nego je morao birati: ili u dom za starije i nemoćne osobe ili dobiti njegu i skrb u kući.

Njegovi su prijatelji u kontaktu s nećakom S.M. koji živi u Njemačkoj dogovorili da se poštuje želja B.P. da ne bude smješten u dom već da mu se osigura skrb u kući. Uz mirovinu koja iznosi oko 2.000 kuna, nećak je nastavio mjesečno plaćati 1.000 kuna (što je radio od smrti svog oca koji je sa stricom živio u istom kućanstvu u Karlobagu), a bio je spreman nadoknaditi i povećane troškove kako bi se osigurala odgovarajuća osoba za njegu.

Tako su prijatelji B.P. putem interneta pronašli R.T. kao osobu koja je imala registriran obrt za pomoć i njegu u Varaždin Bregu. S njom je dogovoreno da će njegovati B.P. u njegovoj kući, a dogovoreno je i plaćanje putem trajnog naloga s njegovog tekućeg računa i to u iznosu od 4.500 kuna za skrb i dodatno 2.000 kuna za troškove kućanstva. Njegovateljica je doputovala, B.P. je stigao kući iz bolnice, i sve je djelovalo dobro. Nakon toga započinje dramatičan slijed događaja.

Potpis - otiskom prsta!

Kada su ga njegovi prijatelji u rujnu o.g. htjeli posjetiti kod kuće, R.T. ih nije pustila da ga vide. Rekla je da je postala njegova skrbnica te da je s njim sklopila ugovor o doživotnom uzdržavanju o čemu je stavila zabilježbu ugovora o doživotnom uzdržavanju na njegovu kuću. Navodi R.T. su veoma iznenadili prijatelje B.P. jer su opravdano postavili pitanje kako je moguće da osoba koja je profesionalna njegovateljica sklopi ugovor o doživotnom uzdržavanju te time stekne imovinsku korist premda je angažirana od strane prijatelja

B.P. isključivo kao njegovateljica te za taj rad i troškove plaćena? Može li uopće biti riječ o uzdržavanju, kad sve troškove snosi B.P. i njegov nećak, te se namiruju i od ušteđevine?

I mnogo bitnije pitanje: B.P. je u vrlo lošem fizičkom i psihičkom stanju, o čemu može posvjedočiti veći broj osoba koji su s njim kontaktirali prije i u vrijeme sklapanja ugovora o doživotnom uzdržavanju, jer se često gubio u razgovoru. Čini se da je i javni bilježnik u Gospiću, kod kojeg je ovjeren ugovor, olako prešao preko njegovog lošeg psihičkog i fizičkog zdravstvenog stanja, činjenice da su tako bolesnog čovjeka dovezli u drugi grad umjesto da su bilježnika pozvali kući, te je dozvolio popis ugovora otiskom prsta, što se dopušta samo u krajnjim slučajevim nemoći ili nepismenosti.

Prijatelji su, zabrinuti za zdravlje i život B.P.-a, odmah obavijestili Centar za socijalnu skrb u Gospiću koji je uz prisutnost policije (jer ih R.T. nije drugačije htjela pustiti u kuću) ustvrdio da je B.P. u kući toplo, da ima ručak i pelene te da nema razloga za intervenciju. S obzirom da je B.P. teško bolestan, prima inzulin, a nedavno mu je u bolnici dijagnosticiran prijelom zdjelice, postavlja se pitanje ugroženosti njegovog života. Hoće li opet slučajno pasti s kreveta ili će dobiti previsoku dozu lijeka?

SUH je alarmirao sustav

Tako je, na posljatku, alarm stigao do SUH-a. Žurno smo reagirali obrativši se nadležnim institucijama (Ured Pučkog pravobranitelja, Ministarstvo socijalne politike i mladih, Centar za socijalnu skrb Gospić i Policijska uprava ličko-senjska), upozoravajući kako je posrijedi kazneno djelo prijevare, ali i zloupotrebe teškog zdravstvenog stanja, kao i povrede osnovnih etičkih normi vezanih za moral društva, što su sve elementi za proglašenje ugovora ništetnim.

No dok nećak S.M., koji je zabrinut za stricu odmah doputovao sa suprugom iz Njemačke, te je jedini koji ima legitimni pravni interes kao nasljednik, postigne išta na sudu, SUH je zatražio od svih in-

stanci da do konačnog rješenja o raskidu ugovora o doživotnom uzdržavanju poduzmu sve potrebne hitne mjere u cilju sprječavanja nastavka ugrožavanja života B.P., jer činjenica „da je u toplom i ima pelene“, u okolnostima kad je neosporna namjera zloporabe od strane R.T. već i samim činom potpisivanja ugovora o doživotnom uzdržavanju unatoč tome što je za svoj rad u cijelosti plaćena, dopušta dvojbu da bi ista mogla ubrzati njegovu smrt.

Policija nemoćna?

U međuvremenu je utvrđeno da R.T. ima i pomagača koji je nećaku iz Njemačke kada je došao u posjet stricu zabranio pristup njegovoj kući, nakon čega je nećak morao angažirati policiju. Kada je vidio kako je stric u vrlo teškom zdravstvenom stanju i stravično omršavio, zahtijevao je da ga se hitno smjesti u bolnicu kako bi mu se pružila zdravstvena pomoć i liječenje.

Uz prijetnju policijom i na inzistiranje liječnice iz hitne pomoći, B.P. je konačno smješten u bolnicu, a nećak je čak jednu noć uspio prespavati u stričevoj kući, no drugi dan su ih njegovateljica i pomagač izbacili. Pri tom su i oni i stričevi prijatelji uspjeli vidjeti da je iz kuće nestalo puno pokretnina. „Skrbnica“ je otišla i u bolnicu tražiti da se jadnom starcu ne puste drugi posjetitelji osim nje.

Ured Pučke pravobraniteljice je odmah reagirao odlučnim pismom Ministarstvu socijalne politike i mladih zahtijevajući hitne mjere nadzora. Ministarstvo je također odlučilo djelovati.

Sada počinje pravna bitka nećaka B.T. s njegovateljicom. Dok on s prepolovljenim zdravljem i kilogramima nakon tri mjeseca njezine „skrbi“ ima konačno privremeno utočište u bolnici, ona pustoši njegov dom, odnoseći stvari iz kuće. Da, nju štiti podnormirani Zakon o obveznim odnosima i štiti je sudska praksa. A možda i korupcija ili nemark nekih u lancu ove zloupotrebe.

Postavlja se pitanje kako postići da naš sustav bude brži i djelotvorniji? Hoće li B.P. doživjeti rasplet ove situacije.

Žurno je reagirao obrativši se nadležnim institucijama (Ured Pučkog pravobranitelja, Ministarstvo socijalne politike i mladih, Centar za socijalnu skrb Gospić i Policijska uprava ličko-senjska), upozoravajući kako je posrijedi kazneno djelo prijevare, ali i povrede osnovnih etičkih normi vezanih za moral društva

Piše: Vesna Bečić

Dopuna Zakona o Umirovljeničkom fondu

Zakon o dopuni Zakona o Umirovljeničkom fondu, koji je Hrvatski sabor donio na sjednici održanoj 18. rujna 2015., objavljen je u Narodnim novinama broj 102, od 25. rujna 2015.

Ovaj Zakon stupio je na snagu prvog dana od dana objave u Narodnim novinama, odnosno 26. rujna 2015.

Zakon o Umirovljeničkom fondu (u daljnjem tekstu: Zakon) donesen je i primjenjuje se radi izvršenja obveza proizašlih iz Zakona o provođenju Odluke Ustavnog suda Republike Hrvatske od 12. svibnja 1998. kojim je uređeno obeštećivanje korisnika mirovine.

Na temelju Zakona osnovan je poseban Umirovljenički fond iz kojega su se korisnicima mirovina ili njihovim nasljednicima iz prvoga nasljednog reda svake godine isplaćivale svote pojedinačnih obeštećenja, na temelju dva modela:

- Model A, prema kojemu se isplata polovine svote obeštećenja obavljala u roku od dvije godine i
- Model B, prema kojemu se obeštećenje obavljalo u roku od šest godina, s počekom od dvije godine.

HPB Invest d.o.o., Društvo za upravljanje Umirovljeničkim fondom je 19. prosinca 2013. isplatio posljednju, šestu ratu obeštećenja umirovljenicima te je Republika Hrvatska, kao osnivač Fonda, izvršila svoju posljednju obvezu isplate obeštećenja svim članovima Fonda.

Društvo za upravljanje Fondom dužno je u svom registru voditi Republiku Hrvatsku kao člana Fonda kojem pripadaju udjeli preminulih članova Fonda koji nemaju nasljednike prvoga nasljednog reda (ili nasljednici nemaju zakonsko pravo stjecanja i raspolaganja udjelima), kao i udjeli članova Fonda kojima je

na propisan način dostavljen obrazac posebne izjave, a koji se nisu očitovali u određenom roku pa im se udjeli nisu mogli isplatiti.

Nakon dopune Zakona (budući da rok za isplatu udjela članovima Fonda istječe 18. prosinca 2015.) preostala će se sredstva koristiti za isplatu jednokratnog novčanog primanja korisnicima mirovine u sustavu obveznog mirovinskog osiguranja generacijske solidarnosti.

Naime, Vlada RH donijet će odluku, u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona, kojom će utvrditi krug korisnika, iznos i način isplate, a isplatu jednokratnog novčanog primanja obaviti će po službenoj dužnosti Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje.

Podsjećamo – važno je znati

- Mirovine i mirovinska primanja utvrđuju se u mjesečnoj svoti i isplaćuju se unatrag za svaki mjesec. U slučaju smrti korisnika mirovine, nasljednicima se isplaćuju dospjela, a neisplaćena mirovinska primanja, i to cijela mirovina za mjesec u kojem je korisnik mirovine umro, pod uvjetom da nasljednici dostave mjerodavnoj područnoj službi/uredu Zavoda koji je isplaćivao mirovinu pravomoćno rješenje o nasljeđivanju.
- Roditelj kojeg je osiguranik ili korisnik prava uzdržavao do svoje smrti (prema zakonom utvrđenim uvjetima) ima pravo na obiteljsku mirovinu ako je do smrti osiguranika ili korisnika prava navršio 60 godina života.

Ako je roditelj mlađi od 60 godina, ali je do smrti osiguranika ili korisnika prava kod njega nastao potpuni gubitak radne sposobnosti, ima pravo na obiteljsku mirovinu sve dok takva nesposobnost traje, a ako za vrijeme trajanja ovog prava navršio 60 godina života, trajno zadržava pravo na mirovinu.

- Djeci koja imaju pravo na obiteljsku mirovinu nakon smrti oba roditelja određuje se i isplaćuje obiteljska mirovina po svakome od roditelja.

- Od 1. rujna 2015. korisnicima koji su ostvarili pravo na doplatu za djecu s težim oštećenjem zdravlja, to pravo pripada i nakon navršene 27. godine života, sve dok postoji teže oštećenje zdravlja.

- Nezaposleni roditelji koji nisu osigurani po drugoj osnovi, a obavljaju roditeljsku dužnost u prvoj godini života djeteta, imaju pravo na uplatu mirovinskog staža iz državnog proračuna tijekom te godine. Pravo na obvezno mirovinsko osiguranje u prvoj godini života djeteta ima većina nezaposlenih roditelja koji nisu osigurani kao radnici, obrtnici, poljoprivrednici, samostalna djelatnost ili možda koriste produženo osiguranje, i to pod uvjetom da je dijete hrvatski državljanin te da zajedno s djetetom imaju prebivalište u Hrvatskoj. Prijavu na mirovinsko osiguranje po toj osnovi roditelji moraju sami predati u područnoj službi/uredu Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje.

- Od svibnja 2015. ukinuto je blagajničko poslovanje u Zavodu, a sva plaćanja u korist Zavoda (uplate s osnove regresa, ugovora o najmu stana, ugovora o kupoprodaji stanova, informativni izračun mirovine i sl.) mogu se obavljati u najbližoj ustanovi za platni promet.

Pri popunjavanju, npr. naloga za plaćanje naknade HZMO-u za informativni izračun mirovine, upisuje se sljedeće:

Naziv računa: Državni proračun RH;

IBAN br. rn: HR1210010051863000160;

Model: HR26;

Poziv na broj primatelja: 5908-558-OIB

(vlastiti osobni identifikacijski broj);

Svrha uplate: Informativni izračun mirovine.

KORISNICI MIROVINA - u rujnu 2015.

VRSTE MIROVINA	UKUPAN BROJ KORISNIKA	PROSJEČNE SVOTE MIROVINA
Prema Zakonu o mirovinskom osiguranju - ZOMO		
Starosna mirovina	502 188	2.471,97 kn
Starosna mirovina za dugogodišnje osiguranike - čl. 35. ZOMO	8 179	3.423,23 kn
Starosna mirovina prevedena iz invalidske - čl. 58. ZOMO	87 088	2.153,71 kn
Prijevremena starosna mirovina	166 684	2.332,14 kn
Prijevremena starosna mirovina zbog stečaja poslodavca - čl. 36. ZOMO	61	2.686,79 kn
Invalidska mirovina	136 922	1.845,56 kn
Obiteljska mirovina	230 000	1.881,91 kn
UKUPNO - ZOMO	1 131 122	2.237,95 kn
Prema Zakonu o pravima iz mirovinskog osiguranja djelatnih vojnih osoba, policijskih službenika i ovlaštenih službenih osoba - DVO, PS, OSO		
Ukupno	13 376	3.478,45 kn
Prema Zakonu o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji - ZOPHBDR		
Ukupno	72 290	5.102,84 kn
Prema Ugovoru između RH i BiH o suradnji na području prava stradalnika rata u BiH koji su bili pripadnici Hrvatskog vijeća obrane i članova njihovih obitelji - HVO		
Ukupno	6 849	2.804,63 kn
SVEUKUPNO	1 223 637	2.423,92 kn

PROSJEČNA MIROVINA (ZOMO) bez međun. ugovora - isplata u rujnu 2015. -	iznos u kunama	Njen udio u plaći za srpanj 2015. (5.716,00 kn)
Prosječna mirovina za kolovoz 2015.	2.479,75 kn	43,38%
Prosječna ukupna starosna mirovina za kolovoz 2015.	2.731,74 kn	47,79%
Prosječna starosna mirovina za kolovoz 2015. s m. stažem od 40+ godina	4.096,34 kn	70,50%

Korisnici mirovina - muškarci (45,71%)	559 289
Korisnici mirovina - žene (54,29%)	664 348
Odnos broja korisnika mirovina i osiguranika	1 : 1,21
Udio ukupnog broja korisnika mirovina s m.stažem od 40+ godina u ukupnom broju korisnika mirovina - ZOMO	13,99%
Udio broja korisnika starosnih mirovina s m. stažem od 40+ godina u ukupnom broju korisnika mirovina - ZOMO	19,39%
Prosječan mirovinski staž za ukupan broj korisnika mirovina - ZOMO	30 godina
Prosječna dob za ukupan broj korisnika mirovina - ZOMO	70 godina
Potrebna sredstva za isplatu mirovina i mirovinskih primanja	3.062.000.000 kn

Od obrade mirovina za kolovoz 2015. (isplata u rujnu 2015.) zbog nedostavljenog OIB-a HZMO-u (Uredba o dopunama Zakona o mirovinskom osiguranju, NN br. 112/2013) obustavljena je isplata mirovine za 2 104 korisnika (36 korisnika mirovine s prebivalištem u RH i 2 068 u inozemstvu).

NAKLADNIK: HZMO - Središnja služba
UREĐUJE: Odjel za odnose s javnošću
A. Mihanovića 3, 10 000 Zagreb

www.mirovinsko.hr
e-mail: urednistvo@mirovinsko.hr
fax: 01/4595-168

Za nakladnika:
Srećko Vuković

Uređuje i grafički priprema:
Odjel za odnose s javnošću

Vodič obveznog zdravstvenog osiguranja

PRIOLOG GLASILU SINDIKATA UMIROVLJENIKA HRVATSKE U LISTOPADU 2015.

Iz sadržaja:

- Upućivanje na liječenje u inozemstvo
2. dio

UPUĆIVANJE NA LIJEČENJE U INOZEMSTVO II. DIO

1. Odlučivanje o pravu na upućivanje na liječenje u inozemstvo

O pravu na upućivanje osigurane osobe HZZO-a na liječenje u inozemnu zdravstvenu ustanovu **odlučuje se rješenjem Direkcije HZZO-a.**

Rješenje se temelji na nalazu, mišljenju i ocjeni liječničkog povjerenstva Direkcije HZZO-a.

Liječničko povjerenstvo donosi svoju odluku u obliku nalaza, mišljenja i ocjene na temelju prijedloga nadležnog doktora specijaliste referentnog centra, a kada je prijedlog dan od strane nadležnog doktora specijalista ili liječničkog konzilija druge zdravstvene ustanove na temelju zatraženog mišljenja nadležnog referentnog centra.

Ako prijedlog za upućivanje na liječenje u inozemstvo nije dano od nadležnog referentnog centra već od doktora specijaliste ili liječničkog konzilija druge ugovorne zdravstvene ustanove u kojoj se osigurana osoba liječi, **liječničko povjerenstvo Direkcije HZZO-a obvezno je prije donošenja nalaza, mišljenja i ocjene pribaviti mišljenje nadležnog referentnog centra.**

U slučaju da **ne postoji nadležni referentni centar** koji bi mogao dati mišljenje o činjenici da li se predloženo liječenje može ili ne može obaviti u ugovornim zdravstvenim ustanovama u Republici Hrvatskoj, **liječničko povjerenstvo Direkcije HZZO-a obvezno je prije donošenja nalaza, mišljenja i ocjene o upućivanju na liječenje u inozemnu zdravstvenu ustanovu pribaviti mišljenje doktora specijalista-konzultanata**, koje na prijedlog ministra zdravlja, posebnom odlukom imenuje ravnatelj HZZO-a.

Ako za pojedine dijagnoze bolesti, za čije liječenje ne postoje referentni centri, **nisu imenovani doktori specijalisti - konzultanti** liječničko povjerenstvo Direkcije HZZO-a **obvezno je prije donošenja nalaza, mišljenja i ocjene pribaviti mišljene, u pravilu, tri doktora specijalista** određene specijalnosti iz ugovornih zdravstvenih ustanova na tercijarnoj razini zdravstvene djelatnosti u Republici Hrvatskoj.

Doktor specijalista nadležnog referentnog centra, odnosno doktori - konzultanti, čije je mišljenje o opravdanosti upućivanja na liječenje u inozemstvo zatraženo, obrazloženim mišljenjem potvrđuju da traženo liječenje nije moguće provesti u ugovornim

zdravstvenim ustanovama u Republici Hrvatskoj ili potvrđuju da je traženo liječenje moguće provesti u ugovornim zdravstvenim ustanovama u Republici Hrvatskoj.

Ako u svome mišljenju potvrđuju da se predloženo liječenje može provesti u Republici Hrvatskoj **obvezni su navesti i ugovornu zdravstvenu ustanovu u Republici Hrvatskoj u kojoj se može provesti traženo liječenje.**

Ako doktor specijalista nadležnog referentnog centra u svom mišljenju potvrdi da se **predloženo liječenje obavlja u njihovom referentnom centru, liječničko povjerenstvo Direkcije HZZO-a** po zaprimljenom mišljenju **zatražit će** od tog referentnog centra **zakazivanje termina prijama osigurane osobe na predloženo liječenje.**

U slučaju da se prijedlog za upućivanje na liječenje u inozemstvo odnosi na **druge dijagnoze bolesti** koje nisu obuhvaćene člankom 25. stavkom 1. Pravilnika, **liječničko povjerenstvo** Direkcije HZZO-a **obvezno je** prije donošenja nalaza, mišljenja i ocjene **pribaviti mišljene nadležnog referentnog centra, odnosno ako ne postoji nadležni referentni centar, mišljenje najmanje troje doktora specijalista određene specijalnosti iz ugovornih zdravstvenih ustanova na tercijarnoj razini** zdravstvene djelatnosti u Republici Hrvatskoj.

Kada se može odobriti upućivanje na liječenje u inozemstvo

Pravo na upućivanje na liječenje u inozemstvo na teret sredstava obveznog zdravstvenog osiguranja može se odobriti osiguranoj osobi **ako je prijedlog za upućivanje na liječenje u inozemstvo dao doktor specijalista iz nadležnog referentnog centra.**

U slučaju kada je prijedlog za upućivanje na liječenje u inozemstvo dao doktor specijalist, odnosno liječnički konzilij pravo se može odobriti **ako je pozitivno mišljenje dao doktor specijalista nadležnog referentnog centra ili najmanje dva doktora specijalista - konzultanta.**

Kada se radi o drugim dijagnozama bolesti, osim kojih se osiguranoj osobi samo iznimno može uputiti na liječenje u inozemstvo (nisu obuhvaćene člankom 25. stavkom 1. Pravilnika) osiguranoj osobi

pravo na upućivanje na liječenje u inozemstvo može se odobriti **samo ako su pozitivno mišljenje dali svi doktori specijalisti od kojih je isto zatraženo.**

Odlučivanje liječničkog povjerenstva bez traženja mišljenja

Iznimno, liječničko povjerenstvo Direkcije HZZO-a ima pravo donijeti nalaz, mišljenje i ocjenu povodom zahtjeva osigurane osobe i prijedloga za upućivanje na liječenje u inozemstvo **i bez obveze prethodnog pribavljanja mišljenja** doktora specijalista nadležnog referentnog centra, odnosno doktora specijalista - konzultanata **kada na nedvojben način može utvrditi da se traženo liječenje može provesti u ugovornim zdravstvenim ustanovama u Republici Hrvatskoj**, a na temelju propisanog standarda prava na zdravstvenu zaštitu iz obveznog zdravstvenog osiguranja i sklopljenih ugovora o provođenju zdravstvene zaštite s ugovornim subjektima HZZO-a, kao i prethodno pribavljenim mišljenjima doktora specijalista nadležnog referentnog centra, odnosno prethodno pribavljenim konzultantskim mišljenjem, u drugim slučajevima koji se temelje na istom ili sličnom činjeničnom stanju.

Bez prethodno pribavljenog mišljenja referentnog centra, odnosno konzultantskih mišljenja liječničko povjerenstvo Direkcije HZZO-a ima pravo donijeti nalaz, mišljenje i ocjenu i u sljedećim slučajevima:

- o upućivanju osigurane osobe **na prvi poslije operacijski kontrolni pregled** u inozemstvo, ako je osigurana osoba bila prethodno upućena na operaciju u inozemstvo rješenjem HZZO-a,
- kada se radi o **liječenju** koje je odobreno rješenjem HZZO-a, a **provodi se u više navrata/ciklusa**, u kojem slučaju liječničko povjerenstvo Direkcije HZZO-a ima pravo zatražiti od nadležnog predlagачa takvog nastavnog liječenja evaluaciju provedene terapije, odnosno rezultate provedenog liječenja u inozemstvu
- ako se radi o redovitom kontroliranju nekoliko puta tijekom kalendarske godine radi praćenja zdravstvenog stanja i moguće progresije ili povrata bolesti.

2. Izbor inozemne zdravstvene ustanove

Odluka o izboru inozemne zdravstvene ustanove u koju će se osiguranu osobu uputiti na liječenje, a uvažavajući prijedlog nadležnog referentnog centra, odnosno doktora specijalista ili liječničkog konzilija druge ugovorne zdravstvene ustanove u kojoj se osigurana osoba liječi, **u nadležnosti je liječničkog povjerenstva Direkcije HZZO-a.**

3. Smještaj uz dijete za vrijeme liječenja u inozemstvu

U skladu s člankom 30. Pravilnika, samo iznimno, pravo na smještaj uz dijete koje se upućuje na liječenje u inozemstvo može se odobriti:

- **majci djeteta** ako je jedina prehrana djeteta majčino mlijeko ili ako postoji potreba dojenja djeteta
- **jednom od roditelja** ili osobi koja skrbi o djetetu **mlađem od 5 godina** ako to zahtijeva zdravstveno stanje djeteta

- jednom od roditelja ili osobi koja skrbi o djetetu **starijem od 5 godina**, ako to zahtijeva zdravstveno stanje djeteta.

Pravo na smještaj uz dijete odobrava se rješenjem, a osnovom nalaza, mišljenja i ocjene liječničkog povjerenstva Direkcije HZZO-a. Prijedlog za smještaj daje nadležni referentni centar, odnosno doktor specijalista ili liječnički konzilij druge ugovorne zdravstvene ustanove koji su predložili liječenje u inozemstvu.

HZZO snosi troškove smještaja do maksimalnog iznosa po danu u visini dnevnice utvrđene Odlukom o visini dnevnice za službeno putovanje u inozemstvo za korisnike koji se financiraju iz sredstava Državnog proračuna, preračunato u kune prema srednjem tečaju Narodne banke Republike Hrvatske važećeg na dan obračuna tih troškova.

U skladu s Odlukom o visini dnevnice za službeno putovanje u inozemstvo za korisnike koji se financiraju iz sredstava državnog proračuna („Narodne novine”, broj 8/06.) primjerice dnevnicu za Republiku Austriju iznosi 70 EUR-a.

Preračunato u kune prema srednjem tečaju Narodne banke Republike Hrvatske važećeg na dan obračuna, recimo 14. veljače 2015. godine (1 EUR = 7,718556 kn), to bi iznosilo 544,30 kuna dnevno. Taj iznos je maksimalni iznos koji će HZZO nadoknaditi na ime troškova smještaja uz dijete ako su stvarni troškovi veći od toga iznosa. Ukoliko su stvarni troškovi manji od toga iznosa, osiguranoj osobi će se nadoknaditi stvarni troškovi.

4. Rješenje o upućivanju na liječenje u inozemstvo

Rješenjem kojim se osiguranoj osobi odobrava pravo na liječenje u inozemnoj zdravstvenoj ustanovi, a koje rješenje se donosi u skladu nalazom, mišljenjem i ocjenom liječničkog povjerenstva Direkcije HZZO-a, određuje se:

- država i zdravstvena ustanova gdje će se liječenje provesti,
- vrsta i metoda liječenja,
- razlozi zbog kojih se odobrava liječenje u inozemstvu,
- vrijeme trajanja liječenja,
- vrsta prijevoznog sredstva
- potreba pratnje i pratitelj (član obitelji, druga osoba ili stručna medicinska pratnja),
- obveza sudjelovanja osigurane osobe u troškovima zdravstvene zaštite,
- obveza sudjelovanja u troškovima zdravstvene zaštite u skladu međunarodnim ugovorom,
- način podmirenja troškova liječenja,
- potreba smještaja pratitelja uz dijete i način podmirenja troškova smještaja,
- obveza osigurane osobe o dostavljanju izvješća o obavljanom liječenju.

Osigurana osoba koja je nezadovoljna rješenjem Direkcije HZZO-a ima pravo uložiti žalbu ravnatelju HZZO-a u roku od 15 dana od dana zaprimanja rješenja, a protiv rješenja ravnatelja može pokrenuti upravni spor pred nadležnim upravnim sudom u roku od 30 dana od dana primitka rješenja.

Pravo na upućivanje na liječenje u inozemstvo na teret sredstava obveznog zdravstvenog osiguranja može se odobriti osiguranoj osobi ako je prijedlog za upućivanje dao doktor specijalista iz nadležnog referentnog centra

Osigurana osoba kojoj je odobreno pravo na liječenje u inozemnoj zdravstvenoj ustanovi ima pravo na naknadu za troškove prijevoza javnim prijevoznim sredstvom, odnosno prijevoz sanitetskim vozilom, vozilom hitne medicinske pomoći ili sanitetskim zrakoplovom, ovisno o njezinom zdravstvenom stanju

Rok za izvršenje rješenja

Rješenje Direkcije HZZO-a mora se izvršiti **u roku od 90 dana od dana kada je osigurana osoba primila rješenja** s time da se **u opravdanim slučajevima taj rok može iznimno produžiti** na zahtjev osigurane osobe.

U slučajevima upućivanja na transplantacije organa u inozemstvo izvršenje rješenja nije ograničeno rokom što je i razumljivo jer isto ovisi o podudarnosti raspoloživog organa i osigurane osobe HZZO-a.

Dogovaranje termina

Nakon donošenja rješenja o priznavanju prava na upućivanje na liječenje u inozemnu zdravstvenu ustanovu **HZZO dogovara datum prijama** osigurane osobe u odobrenoj inozemnoj zdravstvenoj ustanovi.

Odobrenje produženja liječenja

Rješenjem Direkcije HZZO-a kojim se osiguranoj osobi odobrava pravo na liječenje u inozemnoj zdravstvenoj ustanovi na teret sredstava obveznog zdravstvenog osiguranja utvrđuje se i vrijeme trajanja liječenja koje se odobrava, odnosno točan broj dana liječenja čije će troškove snositi HZZO.

U iznimnim, medicinski opravdanim slučajevima HZZO može odobriti produženje trajanja već rješenjem odobrenog liječenja, a na prijedlog inozemne zdravstvene ustanove u koju je osigurana osoba upućena na liječenje uz priloženo medicinsko obrazloženje razloga za produženje.

Produženje trajanja liječenja odobrava se dopunskim rješenjem, a na osnovi nalaza, mišljenja i ocjene liječničkog povjerenstva Direkcije HZZO-a.

5. Odobrenje prijevoznog sredstva

Osigurana osoba kojoj je rješenjem Direkcije HZZO-a odobreno pravo na liječenje u inozemnoj

zdravstvenoj ustanovi ima pravo na naknadu za troškove prijevoza javnim prijevoznim sredstvom, odnosno prijevoz sanitetskim vozilom, vozilom hitne medicinske pomoći ili sanitetskim zrakoplovom, ovisno o zdravstvenom stanju osigurane osobe koja se upućuje na liječenje.

Vrsta prijevoznog sredstva utvrđuje se rješenjem Direkcije HZZO-a na osnovi nalaza, mišljenja i ocjene liječničkog povjerenstva Direkcije HZZO-a, a u skladu s prijedlogom doktora specijaliste iz referentnog centra, odnosno doktora specijalista ili liječničkog konzilija iz druge ugovorne zdravstvene ustanove u Republici Hrvatskoj.

Kada je osiguranoj osobi odobrena naknada za troškove prijevoza javnim prijevoznim sredstvom pod naknadom za troškove prijevoza, u skladu s odredbama ZOZO-a, podrazumijeva se naknada za troškove prijevoza javnim prijevoznim sredstvima po najnižoj cijeni i prema najkraćoj relaciji prema službenom daljinomjeru javnog prijevoznika, osim u slučaju kada joj je zbog njezina zdravstvenog stanja odobreno korištenje skupljeg javnog prijevoznog sredstva (spavaća kola u vlaku, zrakoplov). U slučaju da je osiguranoj osobi odobren prijevoz spavaćim kolima tada ima pravo na naknadu troškova prijevoza u visini najniže cijene putne karte odobrenog prijevoza na relaciji mjesto prebivališta, odnosno boravišta osigurane osobe do mjesta u kojem se nalazi zdravstvena ustanova u inozemstvu kamo je osigurana osoba upućena.

Osigurana osoba kojoj je rješenjem odobren prijevoz zrakoplovom, ima pravo na naknadu za troškove prijevoza u visini najniže cijene zrakoplovne karte za ekonomsku klasu.

6. Kada HZZO ne snosi troškove liječenja

Člankom 32. Pravilnika utvrđeno je da osigurana osoba koja je **sama dogovorila termin** u inozemnoj zdravstvenoj ustanovi i **na liječenje u inozemstvo otišla bez rješenja** o upućivanju na liječenje u inozemstvu nema pravo ostvariti to liječenje na teret sredstava obveznog zdravstvenog osiguranja.

Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje - Direkcija
Margaretska 3, 10000 ZAGREB

www.hzzo.hr

Za nakladnika: ravnateljica Tatjana Prenda Trupeć, mag. ing. el. MBA
Urednice priloga: Jasenka Pap, dipl. iur., Nevenka Mirković, dipl. iur.

BESPLATNI TELEFONSKI BROJEVI

za informacije obveznog zdravstvenog osiguranja: 0800 7979
za informacije dopunskog zdravstvenog osiguranja: 0800 7989

Hrabrost protiv kiše

Sportski susreti sindikalnih podružnica s područja Grada Zagreba organizirani su 3. listopada po treći put. Organizator je bilo Povjereništvo SUH-a Zagreb, čiji je Odbor za sport, ulogu domaćina i ovaj puta prepustio Podružnici Studentski grad iz zagrebačke Dubrave.

Natjecatelji su od devet sati polako stizali u dvoranu Mjesnog odbora Studentski grad gdje su ih dočekale „domaćice” koje su ih potom počastile svježim pecivom, kavom, čajem i cedevitom, te nastojale voditi brigu o ekipi koja im je dodijeljena, kako bi se što ugodnije osjećali.

Prisutnima su se obratili Mira Božić u ime gradonačelnika Grada Zagreba Milana Bandića, Ivan Grbavac u ime predsjednice SUH-a, te predsjednica Povjereništva SUH-a Zagreba Biserka Budigam koja je svim natjecateljima zaželjela puno uspjeha te trubom označila početak igara.

Natjecalo se 11 zagrebačkih podružnica: Centar, Črnomerec, Susedgrad, Granešinski Novaki, INA, Miroševac, Novi Zagreb, Oporovec, Peščenica, Podsljeme i Studentski grad. Natjecatelji su prošli 8 igara za koje su prethodno dobili propozicije, kao i kriterije za bodovanje.

Igrao se pikado, bacala se loptica u koš, pucalo se na gol, loptalo se rukom i nogom, nabacivalo se kolutove na štap, nosilo jaje u žlici i rušili čunjevi na visećoj kuglani. Kiša je u dva navrata pokušala pokvariti ugođaj, ali igre su se odigrale do kraja. Nažalost, nezgode se nisu mogle mimoći, pa je ovog puta bilo i ozljeda.

Za vrijeme igara „masterchefovi” su u kotlu pripremali grah s kobasicama, kod doktorica Zore i Lovorke iz Crvenog križa mogla se obaviti spirometrija, dok je „Optometrika” vršila kontrolu vida. Izložba radova članova Podružnice Studentski grad izložena je u susjednoj prostoriji.

Zbrajanje bodova najspretnijima i najsretnijima donijelo je medalje. Broncu je dobila ekipa Podružnice Oporovec, srebro ekipa Podružnice Podsljeme dok je zlato pripalo Podružnici Studentski grad. Svim ekipama za sudjelovanje dodijeljena je zahvalnica koju je nakon medalja uručila predsjednica Povjereništva SUH-a Zagreb Biserka Budigam.

Po dodjeli odličja uslijedio je i prigodni inspirativni program: plesni par - prvaci Hrvatske u akrobatskom rock 'n' rollu, Grga i Miranda - iz Plesnog kluba Buba oduševili su sve prisutne, a članovi dramske sekcije KUD-a Dubrava nasmijali su sa svojim skečevima. Poslije ručka plesalo se uz glazbu Renata Šimunovića.

Za pohvalu su, zaista, bili svi natjecatelji koji su se odvažili sudjelovati, ali četiri članice Podružnice Centar zaslužuju „ka-

pu dolje” jer su hrabro pokazale volju i prošle sve zadane igre, nakon čega su i plesale dok je god muzika svirala. (Snježana Živčić)

Izdavač: Sindikat umirovljenika Hrvatske

Za izdavača: Jasna A. Petrović, glavna i odgovorna urednica

Uređuje: Uredništvo

Adresa Uredništva: 10 000 Zagreb, Trg kralja Petra Krešimira IV. br. 2/II.

Info: Telefon/faks: 01/4655 146; 01/4635 202
suh@zg.t-com.hr; Web stranica: www.suh.hr

Grafički urednik: Nenad Pejušković

Tisak: GMG GRAF, Sesvete

Temeljem mišljenja Ministarstva kulture Republike Hrvatske br. 532-03-01/7-96-01 od 20. 2. 1996. Glasilo SUH-a je, kao proizvod iz članka 18. točka 13. Zakona o porezu na promet, oslobođen obveze plaćanja poreza na promet.

Cjenik oglasnog prostora (glasilo SUH-a i web stranica www.suh.hr): za jednu stranicu 4.000 kn; za pola stranice 3.000 kn i za četvrtinu stranice 2.000 kn.

SINJ: 7. SPORTSKI SUSRETI SUH-a SPLITSKO-DALMATINSKE ŽUPANIJE

Trogirani na vrhu

Već tradicionalni 7. Sportski susreti SUH-a Splitsko-dalmatinske županije, ove su godine 3. listopada održani na imanju "Mustang" u Glavicama kod Sinja, a domaćin je bila Podružnica SUH-a Split.

Susreti se održavaju u povodu Međunarodnog dana starijih osoba i ove su godine okupili čak 260 sudionika iz svih podružnica SUH-a u ovoj županiji.

U cjelodnevnom druženju SUH-ovci su odmjerili snage u igranju balota, pikada, potezanju konopa, te igranju briškule i trešeta, u kategorijama za žene i muškarce. U kartama su uvjerljivo pobijedili Trogirani, muška i ženska ekipa. U pikadu su obje dvije trogirске ekipe bile druge, a u potezanju konopa u kojem su sudjelovale i žene i muškarci trogirská ekipa bila je najbolja, pobijedivši dosadašnje prvake, eki-

pu iz Žrnovnice.

Bilo je uzbudljivo kao i svake godine, a ekipa SUH-a iz Trogira slavila je u većini disciplina.

Sportskim susretima nazočili su i predstavnici talijanskog sindikata umirovljenika SPI-CGIL iz regije Marche Antonio Moscatelli i Gjuseppe Fillich te zamjenik predsjednice SUH-a Milan Tomičić.

Tomičić je uz prigodne pozdrave i želje, upoznao sudionike s brojnim aktivnostima i postignućima Središnjice SUH-a, a predsjednik Županijskog povjereništva SUH-a Splitsko-dalmatinske županije Ivan Bakica je i službeno otvorio to sportsko nadmetanje.

Toplim riječima obratila se i organizatorica, predsjednica Podružnice Split Asja Tomin, uz posebne želje da pobjede svi. Nakon otpjevanje himne u iz-

vedbi Joška Delića, dva je sata na borilištima bilo uzbudljivo, ali mnogima i naporno. Godine ipak čine svoje.

Na kraju organiziran je ručak uz pjesmu i ples, a nije nedostajalo ni domaćeg vina. U prigodnom programu nastupila je i Trogiranka Ivanka Idvorac - Đovana, koja već tradicionalno zabavlja umirovljenike. Dodijeljene su zahvalnice za sudjelovanje na sportskim susretima te pokloni. Svim sudionicima bilo je omogućeno i jahanje na prekrasnim konjima imanja „Mustang”, a to je mnogima ostalo neizbrisivim događajem.

Dirljiva je bila i solidarnost koju su članovi Podružnice SUH-a Split pokazali spram ekipe Žrnovnica, kad su im spontano poklonili svoje majice, jer ih ovi nisu imali. Inače su svi timovi imali prepoznatljive majice. (Asja Tomin)

MEDULIN: Pobjednici su svi, a prvi je Pazin!

D očekali smo i 6. Sportske igre umirovljenika SUH-a Istarske županije u organizaciji Podružnice u Medulinu, održane 10. listopada. Od ranog jutra padala je lagana kiša, koja je ostala uporna do kasnih večernjih sati, ali je trisotinjak natjecatelja i gostiju bilo zaštićeno šatorom. U nadmetanju su sudjelovali članovi iz 11 Podružnica SUH-a - iz Pule, Poreča, Pazina, Labina, Novigrada, Roča, Vrsara, Fažane, Umaga, Svetičente i Medulina. Svaka ekipa razlikovala se po boji majica sa znakom SUH-a, tako da je šarenilo majica među natjecatelje unijelo posebnu vedrinu. Na natjecanje se prijavilo ukupno 14 ekipa u disciplinama boćanja, stolnog tenisa, pikada i kartaških igara briškule-trešete, remija i šaha.

Prisutne su pozdravili načelnik općine Medulin Goran Buić, predsjednica SUH-a Podružnice Medulin Vera Vidmar, potpredsjednica SUH-a Biserka Budigam, predsjednik Stranke umirovljenika Silvano Hrelja i predsjednik Županijskog povjereništva SUH-a Istre Vlado Buršić. U popratnom programu nastupili su mali simpatici folklorišti, učenice medulinske škole koje su otplesale balun, te mlada plesačka skupina balerina „Gazele“ koja je izvela umjetnički ples sa loptama i kolutovima, te oduševila publiku koja im je dugo pljeskala. Zajedničku izložbu ručnih radova i slika izložile su članice Pješćane uvale.

Uzvanike i goste pozdravila je domaćica susreta i predsjednica Podružnice SUH-a Medulin, naglasivši važnost takvih okupljanja i prijateljstva, te velikog sportskog duha umirovljenika i njihove vidljive želje da odu kući kao pobjednici. Usprkos kiši odaziv je bio velik, što je dokaz da se ljudi žele družiti i sudjelovati u igrama. Posebno je istakla da je Podružnica uložila dosta truda kako bi se sudionici osjećali ugodno, a veliku pomoć u organizaciji dobili su od Općine Medulin, te su načelniku Buiću uručili zahvalu. On, međutim, nije ostao dužan te je rekao: „Čini mi se da su naši penzići duhom mlađi od nas koji smo druge životne dobi; isto tako lijepo je vidjeti ovoliki odaziv u ovim igrama, a i današnji bogati švedski stol djelo je vrijednih ruku naših penzića, tako da mislim da nitko ovdje neće izgubiti i da će na kraju svi biti pobjednici“. Hrelja je pak ispred HSU-a najavio da će ove godine umirovljenici dobiti božićnicu obrnuto razmjernoj mirovini - odnosno što manja mirovina - veća božićnica.

Biserka Budigam potpredsjednica SUH-a, pozdravila je okupljene u ime čelnštva SUH-a i Središnjice te poručila: "Igrajte oprezno i umjereno - ovo nisu Olimpijske igre, jer u ovoj dobi važno je sudjelovati, pa ste stoga svi ovdje pobjednici."

Županijski predsjednik Vladimir Buršić otvorio je 6. Sportske igre Istarske županije, a predsjednica Podružnice Medulin uručila mu zahvalu. Da, svi su pobjednici, a oni najbolji nagrađeni su peharima za prvo, drugo i treće mjesto, a za sudjelovanje, ekipe su dobile medalje.

Uz glazbu, delicije od gljiva, koje je pripremio Đino Tanković sa svojom ekipom gljivara, te kolačima od vrijednih članica, nastavljena je fešta natjecatelja u zatvorenom prostoru balon dvorane blizu škole. Druženje se potom nastavilo uz večeru u hotelu Belvedere u Medulinu, uz glazbu za ples i Duo Kalimero.

Ovaj kišni dan ispunjen je lijepim trenucima u druženju. Svega toga ne bi bio da nije bilo podrške Općine Medulin, Javne ustanove Kamenjak, škole «M. Demarin», hotela «Belvedere» u Medulinu te Nenada Seferagića, koji je vodio cijeli program. (Vera Vidmar)

REZULTATI NATJECANJA

SPORT	EKIPA	1. MJESTO	2. MJESTO	3. MJESTO
stolni tenis	muškarci	Pazin	Pula 2	Pula 1
šah	muškarci	Poreč	Fažana	Pula 3
boćanje	muškarci	Pula 2	Poreč	Pazin
boćanje	žene	Novigrad	Umag	Fažana
pikado	muškarci	Fažana	Umag	Novigrad
pikado	žene	Pula 2	Pazin	Roč
briškula	muškarci	Pazin	Medulin	Roč
trešete	žene	Pula 2	Pazin	Vrsar
remi	m/ž	Pazin	Novigrad	Pula

Ukupni pobjednik igara je ekipa Pazina s osvojenih 270 bodova, na drugom mjestu - ekipa Pula 2 sa 155 bodova, a na trećem ekipa Novigrada sa 140 bodova.

Podružnica SUH-a Donja Dubrava je 17. rujna, u suradnji s Maticom umirovljenika Donja Dubrava, bila u posjetu gradu Vukovaru gdje su članovi obje umirovljeničke udruge odali poštovanje ljudima kojih više nema, a zaslužni su za naš današnji život u slobodi koju imamo.

Maticu umirovljenika Hrvatske iz Donje Dubrava predvodila je Slavica Ivezić, a umirovljenike iz Sindikata umirovljenika Hrvatske iz Dubrave - predsjednica Podružnice Albina Benčec.

Osim u Vukovaru, članovi SUH-a i MUH-a su bili u posjetu gradovima Iloku i Aljmašu, u kojem su posjetili svetište Gos-

DONJA DUBRAVA

Izlet u Vukovar

pe od Utočišta, a neki su po prvi puta vidjeli Dunav. Umirovljenici iz zagrebačke Dubrave, uz stručno vodstvo turističkog vodiča, obišli su najvažnije znamenitosti grada Vukovara i iz prve ruke čuli kako se u Vukovaru živjelo za vrijeme rata i što su sve Vukovarci proživjeli u to strašno vrijeme. U sklopu posjete gradu Vukovaru umirovljenici su bili i na Memorijalnom groblju i u Spomen Domu Ovčara, kao i na samoj Ovčari. Tom prigodom su zapaljene i svijeće u znak sjećanja na poginule.

Nakon posjete Vukovaru, put je vodio u Ilok. Umirovljenici su posjetili staru baroknu jezgru, obišli su dvorac Odescalchi, Crkvu svetog Ivana Kapistrana, te razgledali stare turske zidine i turske kupelji. Ipak, najduže su se zadržali u Iločkim podrumima gdje su kušali razna vina.

Iz Iloka se put Zagreba krenulo u večernjim satima. Sam put ne bi bilo vrijedno spomenuti da se na putu prema Zagrebu nije desio kvar na autobusu tj. pukla je guma pa su članovi SUH-a i MUH-a stigli u Zagreb tek oko dva sata u jutro. (*Zlatko Gregurek*)

STUDENTSKI GRAD

Raport iz Romske kuće

Nakon ljetne stanke za vrijeme koje su „napunjene baterije“ za daljnje aktivnosti, sindikalna podružnica Studentski grad započela je sa svojim uobičajenim aktivnostima, o kojima su članovi izvješteni na sastanku koji se održava svakog prvog utorka u mjesecu.

Pala je odluka da se ide u Bjelovarsko-bilogorsku županiju. Oko 11 sati stigli smo u Grad Bjelovar, gdje nas je dočekala turistička voditeljica Gordana, koja se svojim znanjem može nositi s vrhunskim vodičima. Obišli smo Gradski muzej u kojem se mogla vidjeti kulturno-povijesna zbirka, prirodoslovna, arheološka i etnografska zbirka te Odjel nove povijesti koji obuhvaća i Domovinski rat. U blizini je i Katedrala sv. Terezije Avilske, a impresivan je bio i obližnji park. Potom smo otišli do naselja Veliko Trojstvo u kojem smo vidjeli vrlo bogatu etno-zbirku koju je bračni par Matunci sakupljao 40 godina. Zbirka sadrži mnoštvo eksponata koji vjerno prikazuju život, kulturu i običaje iz prošlosti Bilogore. Uz zbirku je i etno park koji pruža tradicijski pri-

kaz graditeljstva (hiža, štagalj, ambar, krušna peć, kukuruzana), što čini kulturnu vrijednost ovoga kraja. Nakon razgledavanja preuzela nas je turistička voditeljica Romana koja nas je odvela do sela Maglenča, gdje se nalazi Romska kuća.

U Romskoj kući dočekao nas je bračni par Đurđević, gdje nam je turistička voditeljica Slađana prezentirala etno-kuću autohtonih hrvatskih Roma Lovara, jedne od osam skupina Roma koji danas žive u Hrvatskoj. Bili smo oduševljeni viđenim kao i izvršnim predavanjem o nepoznatoj romskoj povijesti, tradiciji, jeziku i običajima, te proizvodima po kojima su Romi Lovari nekada bili prepoznatljiviji. To je prva Romska kuća u Hrvatskoj, ali i u Europi, a pri gradnji pomno se pazilo na svaki detalj.

Prezentacija je bila toliko zanimljiva da smo na Izletište Vinia u selu Puričani došli tek oko 15 sati, gdje je bio zakazan ručak i živa glazba. Nakon ručka išlo se i u podrum vlasnika Saše Šapića, koji je omogućio degustaciju i kupnju svojih vina. Kako je na tom izletištu bila u postu i Udruga umirovljenika iz Bukovlja, bilo je zabavno jer su organizirali natjecanje za najbolji plesni par, najboljeg pjevača i najbolju trbušnu plesačicu. Sve tri nagrade dospjele su u ruke naših članova, ali za iskazanu volju jedna je nagrada poklonjena predsjedniku Udruge iz Bukovlja, za koji čin nisu izostale suze zahvalnice zbog solidarnosti, ali i izražena želja za daljnjom suradnjom. (*Snježana Živčić*)

Ljetovanje iz snova

Šezdesetak članova Udruge Sindikata umirovljenika Krapina u kolovozu se uputilo u odmaralište Gradskog društva Crvenog križa Zaprešić u Selcu. Zamišljali su lijepi odmor, koji će im omogućiti otklon od svakodnevnih briga, tako karakterističnih za najveći dio njihove populacije. Sanjarili su i iščekivali kako će samo zatvoriti oči i osjetiti sunce na koži, vjetar u kosi, miris borova i mora, te bljeskanje valova uz njihov umirujući zvuk. No, ono što su doživjeli od 23. do 30. kolovoza ove godine u Selcu, nadmašilo je sva njihova očekivanja.

Obično čitamo na desetke i stotine članaka o nezadovoljnim gostima koji ljetuju na obali Lijepe Naše, ali krapinski umirovljenici svjedočili su samo onom lijepom, dražesnom, čudesnom i neponov-

ljivom. Svi oni jednoglasni su u ocjeni da je za njihovo druženje i nezaboravne trenutke najviše zaslužno osoblje kampa, tj. Odmarališta GDCK Zaprešić. Način na koji je njih devetoro odrađivali svoje poslove, samo da ugone gostima iz Krapine, teško se može opisati, a posebno dojmljivo bilo je njegovanje bolesnog člana Udruge Sindikata umirovljenika od strane osoblja kampa tijekom cijelog boravka.

Nije ni čudo da su na taj način sklopljena nova i istinska prijateljstva, a bolja rek-

lama za ljetovanje dogodne u istom kampu, krapinskim umirovljenicima nije potrebna. Osim toga, povoljna cijena ljetovanja, s mogućnošću plaćanja na rate, dodatno motivira umirovljenike da sami sebi poklone nešto čega se veći dio njih odricao cijeloga života. Uopće nema sumnje da će članovi Udruge sindikata umirovljenika Krapina put Selca i odmarališta GDCK Zaprešić i iduće godine krenuti s pjesmom u autobusu, kako na odlasku, tako i povratku s ljetovanja iz snova.

SUH BRODSKO-POSAVSKE ŽUPANIJE Županijski odmor i druženje

Županijsko povjereništvo Sindikata umirovljenika Hrvatske Brodsko-posavske županije po drugi put je organiziralo ljetovanje na moru za svoje članove iz više podružnica. I ove godine se u suradnji podružnica Sikirevci i Slavonski Šamac - Kruševica, a zahvaljujući marljivoj tajnici povjereništva Ljubici Bešlić, okupilo dovoljno zainteresiranih članova i otputilo na desetodnevno ljetovanje u Donji Seget kod Trogira. Ugodan boravak u Kampusu svi su ocijenili kao prikladan i financijski prihvatljiv odmor uz odličnu uslugu i ljubaznost osoblja. Tako će se uz odmore koje organiziraju pojedine jače podružnice, nastaviti s organizacijom zajedničkih ljetovanja i zimovanja za sve zainteresirane podružnice iz Županije.

Ovaj put, uz članove SUH-a iz Sikirevaca, Jaruge, Slavanskog Šamca te Kruševice, uključile su se i umirovljenice iz Podvinja. (*Stjepan Rakitić*)

KRAŠ: SUSRET GENERACIJA 2015.

Kao muzika iz filma

Kraš svake godine za svoje umirovljenike organizira tradicionalno okupljanje pod nazivom Susret generacija, odgovarajućeg simboličkog naziva jer je to susret, bivših i sadašnjih generacija Kraševaca s Upravom i menadžmentom tvrtke. Na tim je susretima vidljivo koliko se poštovanja iskazuje starijim djelatnicima. Ove godine susret je organiziran 6. listopada u velikoj dvorani poslovne zgrade Kraša.

Nazočne je pozdravila Romana Mužević Ilić i predstavila program. Dario Radišić je u ime Uprave Kraša pozdravio skup te izložio najnovije podatke o poslovnim rezultatima i planovima tvrtke. U ime Kluba umirovljenika Kraša Predsjednica Kluba Marija Jakić zahvalila je tvrtki za potporu u radu, te naglasila kako se druženja odvijaju svaki prvi utorak u mjesecu i naglasila posebnu angažiranost u brizi o članovima, financijskom potpori ugroženima, kroz različita edukativna predavanja, te organiziranje izleta.

Milan Tomičić, zamjenik predsjednice SUH-a i pravni savjetnik, zaradio je aplauz tijekom i na kraju govora, što je potvrda da SUH-ovo vrijedno rukovodstvo sa suradnicima doista radi sve što je u interesu umirovljenika i starijih osoba. Srdačno su pozdravljene su i potpredsjednice SUH-a Biserka Budigam i Milica Čavkić, te predsjednica Podružnice SUH-a Kraš Ljubica Radmanović. Susret generacija 2015 bio je obogaćen filmskom glazbom iz nekad popularnih filmova u izvedbi umjetnica Gorane Tomašić Šragalj (flauta) i Biserke Krčelić (harfa). Uz „Larinu pjesmu“, svi su zapjevali. Umjetnice su unijele u naše duše malo radosti i na kraju su bile nagrađene velikim pljeskom. Druženje je završilo u veselom raspoloženju uz prigodni domjenak. Na izlasku je svaki umirovljenik dobio poklon paket. (*Marija Jakić*)

Umirovljenici: udruge vs stranke

U tvrđen je dan izbora za novi saziv Sabora RH, a to znači i formiranje nove Vlade. Umirovljenici su u ovo vrijeme predizbornih aktivnosti i izbornih kampanja rado spominjani partner i sugovornik. Ali, umirovljenici nisu dovoljno snažni da samostalno krenu u izbornu utrku. Jedan od glavnih razloga je njihova nehomogenost i nejedinstvenost stavova.

Prije svega, umirovljenici su svjetonazorski nehomogena skupina. Zbog nagomilanih iskustava tijekom života vezani su uz dva suprotstavljena bloka koji danas dominiraju, bolje rečeno uz dvije stranke - HDZ i SDP. Ako krenemo u procjenu rezultata izbora prema rezultatima predizbornih anketa sigurno je da će ove dvije stranke (sa svojim koalicijskim partnerima) uzeti zajedno najmanje 60 posto glasova. Do sada su u Sabor bili izabrani predstavnici samo 14 stranaka, odnosno jedino je bila neovisna lista don Ivana Grubišića. Treba naglasiti da je samo jedna umirovljenička stranka bila u Saboru i to jer je na izborima bila u koaliciji s SDP-om.

Za bolje razumijevanje problema navest ću podatak da u ovom trenutku u RH ima registriranih 129 stranaka, a od toga broja 18 je stranaka umirovljeničkog sastava. Naravno, uglavnom su to stranke s malim brojem članova i uglavnom su (da mi se ne zamjeri) „sateliti“ velikih stranaka, ali u svome imenu imaju „stalešku pripadnost“ umirovljenicima.

Na sastancima udruga koje imaju značajni broj članova (veće su nego sve umirovljeničke stranke zajedno), često se čuju zahtjevi da se svi umirovljenici udruže u jednu stranku i da tako na izborima dobiju veći broj zastupnika u Saboru, a to znači i barem jedno mjesto u Vladi. Tada bi više opravdanih zahtjeva umirovljenika bilo prihvaćeno i ne bismo

u ovom trenutku bili svjedoci naglog, sve većeg siromašenja upravo umirovljenika i starijih osoba, jer prosječne mirovine sve su niže u odnosu na prosječne plaće, a potrebe starijih su sve veće zbog narušenog zdravlja i zbog potrebe za tuđom njegom i pomoći.

Umirovljenici se u udruge učlanjuju zbog organiziranog korištenja slobodnog vremena, bijega od usamljenosti i zabavnih sadržaja, te primjerenih cijena za zajedničke izlete i ljetovanja, ili odlaska u lječilišta, ali i zbog pružanja pomoći u lokalnoj zajednici osamljenim i nepokretnim starijim osobama.

S druge strane umirovljenici su osobe koje imaju veliko životno iskustvo i koji su tijekom života izgradili svoju političku opredijeljenost i svoje političke svjetonazore koje sada teško mijenjaju.

Svjedoci smo da se uz svaku „čisto“ političku koaliciju veže uglavnom samo jedna umirovljenička stranka. Naime, gotovo nikad umirovljenici ne gledaju samo dio programa političkih stranaka koji se odnose na njihova prava i njihove zahtjeve, već je to u drugom planu, a važnije je je li stranka „lijevo“ ili „desno“ orijentirana. Možda smo i mi krivi za takvu podjelu na samo dva bloka. Možda nismo dovoljno spremni prihvatiti potrebne promjene zbog osobnih stavova, a ne zbog programa stranaka.

Katkad zapravo još uvijek vodimo neke stare ratove iz prošlosti. I prenijeli smo to na dio mladih! Onda se čudimo njihovim podjelama, neznanju i isključivosti.

Zatim, tu je i problem što mi stariji još nismo savladali lekciju iz domoljublja. Nije to samo ruka na srcu kad svira himna, to je trajna ljubav u našim srcima, to je nemjerljiva odanost i ponos, to je rad i red. Domoljublje nije poza, već potreba.

Ponekad umirovljenici poistovjećuju članstvo u udrugama s članstvom u političkoj stran-

ci. Namjerno sam rekla - u udrugama i samo jednoj političkoj stranci, jer svaki građanin RH može biti članom nekoliko, pa čak i desetak udruga prema svojim interesima i potrebama, a u skladu s njihovim sadržajima i onime što pružaju svojim korisnicima. Međutim, pojedinac može biti član samo jedne političke stranke.

Umirovljenike često zbunjuju i koalicije. Znam da neki umirovljenici, iako su npr. članovi Hrvatske stranke umirovljenika, koja je koalicijski partner SDP-a, glasaju za HDZ. Ili, pak, ako na glasačkom listiću piše Stranka umirovljenika neki članovi Hrvatske stranke umirovljenika njima daju glas, smatrajući da je to isto. Eto, može zbunjivati i sličnost imena stranaka, ali su to ipak dvije različite stranke, s različitim programima.

Na kraju vam želim savjetovati - ako ste član neke stranke i u cjelosti prihvaćate njen program, bilo bi pošteno da to potvrdite svojim glasom, ali ne zaboravite da time prihvaćate i program koalicije u kojoj je vaša stranka, pa malo bolje pročitajte njen program.

Sada mnoge političke stranke prezentiraju umirovljeničkim udrugama svoje programe pa pokušajte i u udrugama organizirati konstruktivne razgovore o programima kako biste dobili doista kvalitetna i bolja rješenja za svoje probleme.

Gotovo sve umirovljeničke političke stranke kao cilj naglašavaju poboljšanje materijalnog stanja i položaja umirovljenika, ali neka obećanja su možda iznad realnih mogućnosti. Ili, neke su stranke u zadnji trenutak promijenile stavove ili „bandijeru“, pa su upale u prvu koaliciju koja ih je htjela. Događa se i da neke koalicije na brzinu osnuju svoje prigodne umirovljeničke udruge samo za izbore - neka se nađe.

Živi bili, pa vidjeli tko će pobijediti! Zajedno smo jači!

Mogu li umirovljeničke udruge pritisnuti umirovljeničke stranke da se udruže?

Piše: Biserka Budigam,
psihologinja

Djed i siročići

Pitanje: Star sam i bolestan, skrbim za dvoje maloljetne djece moga sina koji se nalazi na izdržavanju kazne zatvora u trajanju od 2 godine i 10 mjeseci zbog izazivanja teške prometne nesreće u kojoj je jedna osoba izgubila život. Tri mjeseca mjeseca od stupanja na izdržavanje kazne, sinu je u prometnoj nesreći poginula žena, tako da sam ostao sam s unucima o kojima se moram brinuti. Postoji li bilo kakva mogućnost da zbog navedenih okolnosti moj sin bude oslobođen daljnjeg izdržavanja kazne, ili da se ta kazna znatno ublaži? (M.R., Zagreb)

Odgovor: Obzirom na zaista tešku situaciju, potrebno je da sudu koji je Vašem sinu izrekao kaznu zatvora podnesete zahtjev za izvanredno ublažavanje kazne u kojem ćete detaljno opisati situaciju u kojoj se nalazite. Uz zahtjev je potrebno priložiti izvadak iz matične knjige umrlih za Vašu pokojnu znahu. Mišljenja smo kako zbog teške situacije u kojoj ste se našli, postoje realni izgledi da se Vaš zahtjev pozitivno riješi. Naravno da će sud prilikom donošenja odluke imati u vidu ponašanje sina za vrijeme izdržavanja kazne.

Kad se braća slože...

Pitanje: Temeljem ostavinskog rješenja nakon smrti naših roditelja nas četiri brata smo postali nasljednici ukupne ostavine u jednakim dijelovima. Obzirom da se radi o imovini veće vrijednosti, te da je u pitanju različita vrsta imovine (kuća, šuma, vikendica s vinogradom te dva stana) zanima nas kako podijeliti mirovinu i steći vlasništvo na način da svaki od nas postane isključivi vlasnik imovine koja mu pripadne. Napominjem, da među braćom vladaju dobri odnosi i da želimo imovinu rasporediti bez posredstva suda. Molimo savjet. (G.Z., Osijek)

Odgovor: Obzirom da su odnosi među nasljednicima dobri i da postoji zajednička dobra volja za sporazumno podjelu imovine, predlažem da sastavite diobeni ugovor kojim će svaki nasljednik dobiti ono što je približno želio. Naravno da to nije lako postići, ali ako postoji zajednička dobra volja za takav način diobe, zašto to ne učiniti. Ako u tome ne uspijete, preostaje vam razvrgnuće suvlasničke zajednice putem suda. Naravno da je taj način znatno skuplji jer ćete osim sudskih pristojbi morati platiti odvjetnika, geometra, eventualnu naknadu troškova svjedoka i sl. Stoga se držite one narodne izreke - "bolje mršava nagodba nego debela parnica".

Tko je prvi kupio kuću?

Pitanje: Prije dosta vremena kupio sam kuću sa okućnicom od čovjeka koji je nedugo nakon prodaje kuće odselio u Austriju. Nakon što sam kuću temeljem kupoprodajnog ugovora uknjižio kao svoje vlasništvo, javio se neki čovjek koji tvrdi da je ta kuća njegovo vlasništvo jer ju je on prije mene kupio od istog vlasnika. Prijeti mi sudom te se poziva na svjedoke koji će posvjedočiti da je on kupac kuće. Moram priznati da sam se prilično prestrašio, iako smatram da je pravo na mojoj strani, jer sam kuću kupio od vlasnika koji bio naveden u zemljišnim knjigama u trenutku prodaje kuće. Molim Vas da mi odgovorite jesam li u pravu? (I.J., Split)

Odgovor: Ako ste kuću kupili od vlasnika koji je kao takav bio naveden u zemljišnim knjigama, a da niste znali niti ste morali znati da je vlasnik nekome već prije prodao kuću, nemate razloga za bojazan. Jer, kuću ste kupili na osnovu povjerenja u zemljišne knjige, što

je jedno od osnovnih načela zemljišno knjižnog prava. Ako Vas i tuže, ne mogu dobiti spor.

Zamjenik nasljednika

Pitanje: Spremam se sastaviti oporuku. Nemam suprugu, ni djecu. Jedini su mi zakonski nasljednici moja braća. S obzirom da sam prilično situiran, svakom od njih je stalo do moje imovine. Od tri brata najmlađi mi je najbliži, te razmišljam da mu sve ostavim. Smeta me samo mogućnost da njegova žena, s kojom godinama ne razgovaram, nakon njegove smrti sve naslijedi. Mogu li u oporuci navesti da ga njegova žena ne može naslijediti ili postoji li mogućnost da u oporuci navedem da u slučaju smrti moga brata prije moje smrti, imovinu u jednakim dijelovima naslijede druga dva brata? (R.N., Pula)

Odgovor: Zakon o nasljeđivanju ne dozvoljava da nasljedniku određujete nasljednika. Tako ne možete svom nasljedniku (bratu) odrediti da ga poslije njegove smrti ne smije naslijediti njegova supruga, pa makar se radi o nasljedstvu koje ste mu Vi ostavili. S druge strane možete svom nasljedniku odrediti zamjenika, ukoliko nasljednik umre prije Vas. Dakle, nema prepreke da svoja druga dva brata odredite za zamjenike nasljedniku kojeg ste oporučno odredili, ukoliko ovaj umre prije Vas.

Stavite „plombu“ na kuću

Pitanje: Nakon što sam sklopio ugovor o kupnji obiteljske kuće, te isplatio ugovorenu cijenu, prodavatelj odbija iseliti iz kuće i izdati mi tabularnu ispravu potrebnu za upis vlasništva. Zbog toga sam protiv njega podnio tužbu tražeći da mi kuću preda u vlasništvo i izda ispravu koja će omogućiti uknjižbu. Vrijeme prolazi, a još uvijek nije donesena prvostupanjska presuda, tako da se bojim da prodavatelj ne proda kuću nekom drugom. Molim Vas da mi savjetujete što da učinim? (Ž.J., Zagreb)

Odgovor: Ukoliko ste angažirali odvjetnika, čudi me da nije podnio prijedlog radi zabilježbe spora o pravu vlasništva na kuću koja je bila predmet prodaje. Tim prijedlogom, osim zabilježbe spora glede vlasništva, trebalo je zatražiti i zabranu otuđenja i opterećenja u korist prodavatelja (u narodu se kaže da je stavljena plomba). Stoga, bez odgađanja provjerite kod odvjetnika je li poduzeto sve potrebno vezano za zabilježbu spora, a ako odvjetnika niste angažirali, savjetujem Vam da odmah to učinite, kako ne bi došlo do ponovne prodaje kuće.

Razvod i oporuka

Pitanje: Nakon 20 godina braka suprug i ja smo se sporazumno razveli. Tijekom trajanja braka moj bivši suprug oporučno mi je ostavio svoju imovinu. Kako je nedavno bivši suprug umro, zanima me da li ću temeljem oporuke, koja je sačinjena prije razvoda braka, naslijediti imovinu koja mi je oporučno ostavljena.

Odgovor: Člankom 67. Zakona o nasljeđivanju određeno je da se oporučno raspolaganje u korist ostaviteleva bračnog druga smatra opozvanim ako je brak prestao temeljem pravomoćne sudske presude koja je donesena nakon što je oporuka sastavljena, osim ako je ostavitelj drukčije odredio svojom oporukom. U Vašem slučaju to znači da se oporuka koju je sačinio bivši suprug prije razvoda braka smatra opozvanom, te da ne proizvodi nikakve pravne učinke. Pretpostavljam kako je mala vjerojatnost da je bivši suprug u tadašnjoj oporuci naveo da oporuka ostaje na snazi i u slučaju razvoda braka, jer jedino u takvom slučaju bi se smatralo da oporuka nije opozvana.

Odgovara:
Milan Tomičić
dipl. pravnik

Besplatno
pravno
savjetovanje
za članove
Sindikata
umirovljenika

01/46 55 111/244

VJEKOSLAV SERGO, PREDsjedNIK PODRUŽNICE SUH-A PAZIN

Najbolji dan je - sutra

Ma koliko god male mirovine imali, makar se ne mirimo s time, shvatili smo koliko je malo potrebno kako bi se ljudi radovali i bili sretni. Na takvim druženjima rađaju se nova poznanstva i prijateljstva. Razvija se optimizam

„Prvi put sam se upoznao sa značajem i aktivnostima sindikata 1958. godine, kada sam kao mladi metalski radnik sudjelovao na godišnjoj kotarskoj skupštini sindikata Istre u Puli. Prije toga sam u Pazinu bio izabran u sindikalno vijeće. Tek sam odslužio vojni rok - i eto me u sindikalnom radu! Tako to traje do današnjih dana, iako u pojedinim razdobljima s manje intenziteta.” - započeo je svoje svjedočenje Vjekoslav Sergio, predsjednik pazinske podružnice SUH-a, Istrijan koji je ove godine navršio 79 godina.

Osnovnu školu je završio u rodnom mjestu na sjeveru Istre, a srednju u Pazinu i u Rijeci. Prvo zaposlenje je dobio u radnički osvijestenom brodogradilištu u Rijeci, ali se 1957. godine vraća u Pazin.

„Oženjen sam i imam dvoje djece, kćer liječnicu i sina elektrotehničara. Ponosan sam na njih i sretan što su se školovali, jer se, kako sam rođen u siromašnoj obitelji, nisam mogao redovno školovati, već sam morao početi raditi nakon srednje škole. Ipak, školovanje sam nastavio uz rad, pa sam tako od metalškog radnika došao do rukovođećeg položaja na poslu. Ipak, nikad nisam prekinuo vezu sa sindikalnim radom. Osamdesetih godina sam čak bio predsjednik Općinskog sindikalnog vijeća u Pazinu.”

A Sindikat umirovljenika Hrvatske? Nakon što je 1994. godine otišao u mirovinu, Sergio nije dugo mirovao: nekolicina bivših sindikalista je već sljedeće godine osnovala Podružnicu SUH-a u Pazinu. „Što me privuklo da se ponovno aktiviram u sindikat, sada umirovljenički? Valjda sam rođen takav. Uvijek me pratila borba za poštenje i pravdu, a to se preferira kroz sindikalne aktivnosti. U jednom razdoblju radnog vijeka bio sam i na funkciji društvenog pravobranitelja sa-

moupravljanja, gdje sam uvijek pokušavao pomoći radnicima u ostvarenju njihovih prava. Jednom sindikalist, uvijek sindikalist!”, dodaje.

Kako je bilo te 1995. godine, prije punih dvadeset godina? „Bio sam autor pisanih dokumenata i vodio osnivačku skupštinu na kojoj sam podnio i prigodan referat. Kao gost na skupštini je sudjelovala pokojna Janja Grubor iz Glavnog odbora SUH-a. Za predsjednika Podružnice smo izabrali Zorka Šainu, a ja sam mu postao zamjenik, a nakon nekoliko godina preuzeo sam dužnost predsjednika. Moram reći, u početku nismo imali osnovne uvjete za rad. Radili smo u jednoj drvenoj baraci, bez novca ali i iskustva. Danas imamo veoma dobre uvjete za rad, pa uspijevamo osigurati i financijska sredstva za pokrivanje osnovnih troškova, uštedjeti za neke humanitarne akcije. Za sve smo se pobrinuli sami.”, prisjeća se Sergio.

Vjerojatno je važan trenutak bilo bratimljenje sa Sindikatom umirovljenika Italije u Portogruaru, potpisano Sporazumom u Pazinu 1998. godine, ali nakon početne izvrsne suradnje, sve je zamrlo. Na sreću i na obostrano zadovoljstvo došlo je do ponovne suradnje i novog sporazuma potpisanog u Portogruaru 2007. godine. Svake godine članovi se susreću i u Pazinu i u Portogruaru. „Među nama se razvilo iskreno prijateljstvo i uvažavanje. Pomogli su nam i u opremanju radnog prostora i uvijek nam nešto donose. Na svemu smo im zahvalni, a posebno na iskustvima koje nam prenose.”, naglašava Sergio.

Kada je pak riječ o aktivnosti ma pazinske Podružnice SUH-a kroz dvadeset godina rada i djelovanja, sami ocjenjuju da su bili vrlo aktivni. „Sudjelovali smo u svim organiziranim protestima, potpisivali smo svojevremeno

peticije, žalbe, tužbe. Uložili smo jako puno truda i novca u humanitarne akcije. Stalno obilazimo naše bolesne i nemoćne članove, domove za starije osobe, Dnevni boravak za starije osobe u Pazinu, te im darujemo prigodne pakete. Bolničkim ustanovama smo donirali posteljinu i druge potrepštine.

Ipak, određena gorčina je neizbježna. „U sadašnjem smo trenutku zabrinuti zbog niskih mirovina, koje su pale ispod 40 posto prosječne plaće. Strepimo da ne bi došli na red za rezanje. Ako bi se to dogodilo, tada bi morali snažno solidarno djelovati. Međutim, nas članova je malo. Općenito, umirovljenici nisu zainteresirani za sindikalni rad po uzoru na zapadne zemlje Europske unije. Morali bismo težiti takvom radu, te zajedno djelovati kroz Europsku federaciju umirovljenika i starijih osoba. Kad bi nas bilo više, predstavljali bismo i veću pregovaračku snagu. Osim toga, pred nama su izbori, kad nas se političari obično rado sjete. Nadam se da će i od toga biti neke koristi.”, zaključuje.

No, bez obzira na sve teškoće i umirovljenički posni kruh, članstvo je zadovoljno djelovanjem pazinske Podružnice SUH-a, a posebno ih raduju programi socijalne uključenosti, druženja, putovanja, jer tako, kaže on, pomažu sami sebi. „Ma koliko god male mirovine imali, makar se ne mirimo s time, shvatili smo koliko je malo potrebno kako bi se ljudi u društvu radovali i bili sretni. Na takvim druženjima rađaju se nova poznanstva i prijateljstva. Razvija se optimizam. Ispijanje jutarnje kave najslade je u društvu prijatelja.”, sa smješkom će Sergio i dodaje da među pazinskim SUH-ovcima nema usamljenih i izoliranih, jer se drže one Nerudine izreke: „Kad bih imao i sto godina, moj najbolji dan uvijek bi bio sutra.”